

Народна библиотека

СР Србије

256/4

ЧАСОП
I. ПРИМЕРАК

JUGOSLOVENSKI

7
1938/39

ROTAR

LJUBLJANA

JULI 1938

S A D R Ź A J :

GEORGE C. HAGER.

PRVO PISMO GUVERNERA.

29. konvencija u San Franciscu. — George C. Hager. — Predsedništvo R. I. — Povratek br. guvernerja.

ČLANCI:

Edo Marković: Ishrana kao ekonomski i socijalni problem.

Veljko Vasić: Odgojna vrijednost dječje knjige.

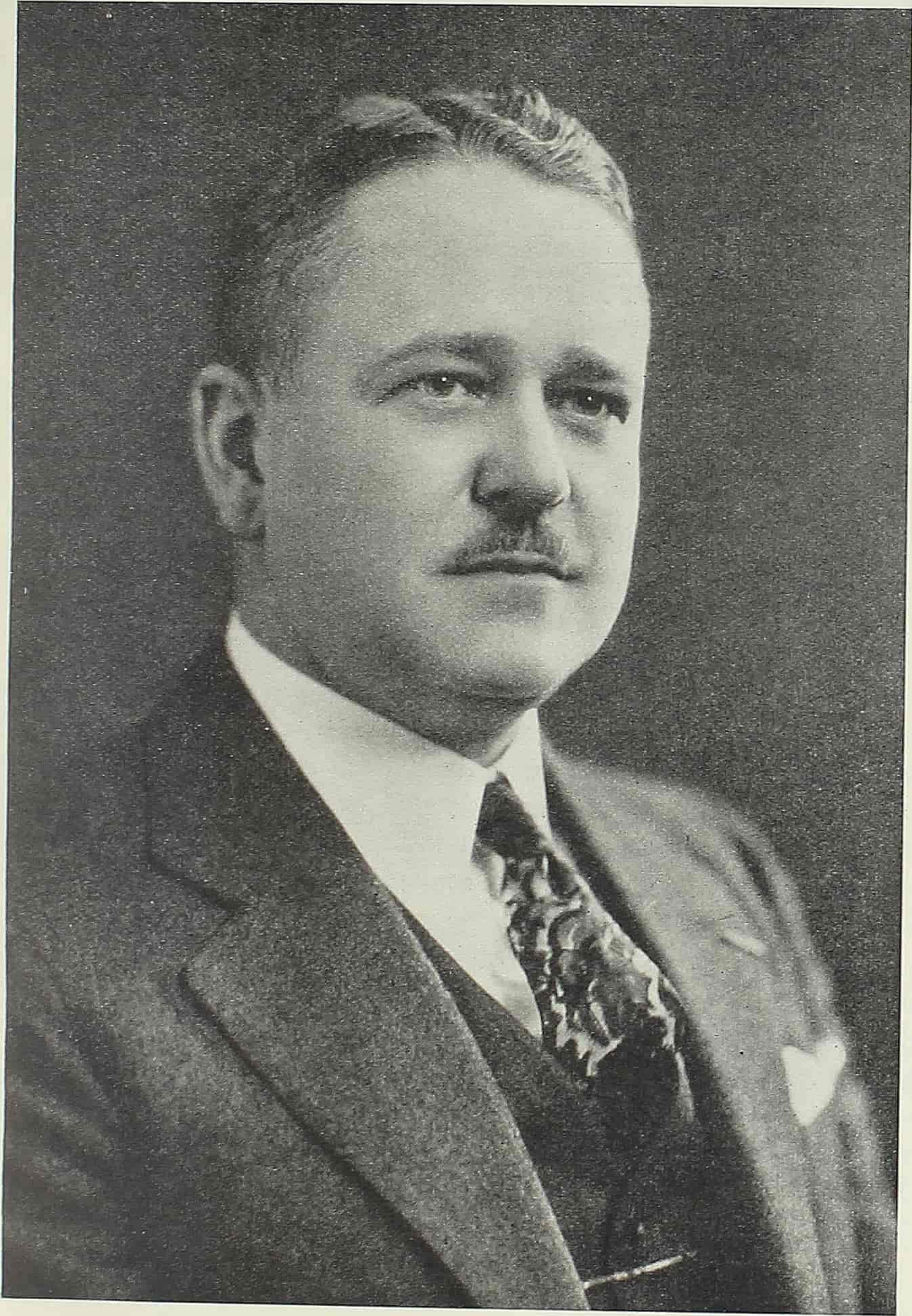
Košnica - trofej za najbolju frekvenciju u 77. distriktu.

IZ ROTARSKOG SVETA:

Čehoslovačka: Dr. František Král — guverner 66. distrikta. — Rad guvernera i distrikta. — Rad klubova.

IZ NAŠEG DISTRIKTA:

Promene u članstvu. — 400. sastanak R. C. Novi Sad. — † Aleksandar Adamović. — Rotarska odlikovanja i radost. — Rad naših klubova. — Iz rotarske štampe. — Gde se sastaju i gde odsedaju rotari. — Pretsednici, tajnici, dani, lokali sastanka, adresa za dopisovanje u god. 1958-1959. — Prisustvovanje na klubskim sastancima.

George C. Hager

predsednik Rotary International za 1938-1939

GODINA VI
15. VII. 1938

JUGOSLOVENSKI ROTAR

BR. 1

UREDNIK: DR. IVAN SLOKAR, GUVERNER 77. DISTRIKTA,
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10, TELEFON BR. 29-79

IZLAZI SVAKOG 15.-OG U MESECU
CENA GOD. DIN 144 • BROJ DIN 12

PRVO PISMO GUVERNERA

Pretsednicima i tajnicima svih klubova

Ljubljana, 14. jula 1938

Mila braćo!

1. Vratio sam se sa dugog i napornog rotarskog putovanja fizički umoran a duševno jači i bogatiji nego sam oputovao. Utisci, koje sam doživeo na putu iz Europe u New York pa preko Chicaga u Del Monte i u San Francisco pa i natrag mnogobrojni su i ogromni sa geografskog, ekonomskog i tehničkog stanovišta.

Ograničavajući se na rotarske događaje treba u prvom redu da podvučem, da sam imao priliku da se u Chicagu upoznam sa odličnom i u svakom pogledu savršenom organizacijom vrhovne uprave naše svetske rotarske zajednice. Pri tome nama je evropskim nominiranim guvernerima mnogo pomogao neumorni šef evropskog sekretariata Dr. Lester B. Struthers, kojeg smo imali priliku upoznati kao vrlo ljubaznog čoveka i neumornog radnika.

Put posebnim rotarskim vozom iz Chicaga kroz Denver, Salt-lake-City i Sacramento u Del Monte dao mi je priliku, da sam se lično upoznao sa velikim brojem rotara iz svih krajeva Amerike i Kanade. Morao sam se diviti velikom gostoprimstvu svih rotarskih klubova i rotara u krajevima, kroz koje smo prolazili. Nikada neću zaboraviti kolika je moć ideala prijateljstva, drugarstva i služenja, koja je tako duboko zahvatila sve te velike mase američkog rotarstva.

U Del Monte u Kaliforniji, po prirodnim lepotama i vegetaciji pravom raju imao sam čast da sa svim ostalim guvernerskim kandidatima učestvujem od 13 do 18 juna u svim predavanjima i diskusijama rotarskog instituta, visoke škole za buduće funkcionare međunarodne rotarske organizacije u pojedinim distriktima celog sveta.

Tu sam se upoznao i sa glavnim tajnikom R. I. Chesley R. Perry - em, koji je duša cele organizacije.

Rad u Del Monte nije bio samo interesantan nego i vrlo koristan.

Konačno sam učestvovao na godišnjoj konvenciji u San Franciscu od 19 do 24 juna te saradjivao kao član zakonodavnog veća (legislation council). Konvencija je zaključila svoj rad izborom novog predsednika R. I. George Hager - a iz Chicaga te izborom distriktnih guvernera.

Pun novog oduševljenja za naše ideale vratio sam se kući, da preuzmem poslove guvernera. Moja je dužnost, da produžim rad mojih uvaženih prednjaka, da očuvam poverenu mi organizaciju i da svim silama nastojim, da se ta zgrada proširi osnivanjem novih i ekstenzijom već postojećih klubova kao i produbljenjem rotarskog rada uopšte. Taj zadatak mogu da izvršim i da postignem povoljne rezultate jedino bratskom pomoću predsednika i tajnika svih klubova, čiji se rad opet naslanja na sudelovanje sve braće rotara. Svaki rotar treba da bude čovek pun dobre volje ne samo u teoriji nego i u praksi u ličnom kontaktu, u zvanju, u zajednici kao i u odnošajima između naroda.

Moj rad bio bi izlišan, ako me ne bi potpomogli svi funkcionari pa i svi članovi naših klubova. Uveren sam, da ću u tome pogledu naići na iskrenu potporu, za koju svoj braći unapred toplo blagodaram.

2. Promena uredništva „Jugoslovenskog Rotara“. Ovim brojem počinje „Jugoslovenski Rotar“ svoju VI. godinu života pod mojom redakcijom u Ljubljani. Srdačno blagodaram pastguverneru bratu Stevi K. Pavloviću za njegov trud, koji je omogućio blagovremeno izlaženje tog broja kao i braći pastguverneru Dr. Viljemu Krejčiju i tajniku Ljubljanskog kluba Dragu Potočniku, koji su za vreme moje odsutnosti izvršili ogroman rad oko pripreme materiala i štampe.

Adresa uredništva i uprave: Dr. Ivan Slokar, Ljubljana, Miklošičeva cesta 10.

3. Četvrta regionalna konferencija za Europu, Afriku i Malu Aziju koja će se održati 2., 3. i 4. septembra 1938 god. u Stockholmu.

Program je već objavljen u 12. broju Jugoslovenskog Rotara za mesec juni 1938. Iz ličnog razgovora sa rotarskim predstavnicima drugih evropskih država poznato mi je, da će biti poseta vrlo velika. Pošto se svakome rotaru nudi prilika da posetom te konferencije dodje u lični dodir i u prijateljske veze sa rotarima pogotovo svih evropskih narodnosti poželjno je, da bi čimveći broj jugoslovenskih rotara učestvovao na toj velikoj i lepoj manifestaciji.

4. Sastanak Evropskog savetodavnog odbora odredjen je na 28., 29., 30. i 31. augusta u Stockholmu sa bogatim radnim programom.

Sa toplim rotarskim pozdravom

odani Vam

Dr. Ivan Slokar.

29. KONVENCIJA U SAN FRANCISCU

29. Konvencija R. I. je prošla. Održana u San Franciscu od 19. do 24. juna o. g. uspela je da okupi preko 10.000 rotara — braće i sestara. Lepa kalifornijska obala nije privukla samo braću iz severnoameričkih US, Kanade i Mexica kao najbližih država nego je imala i veliku posetu iz svih drugih zemlja i pokrajina, u kojima je već rotarstvo zauzelo lepe pozicije. Iako je bio put do San Franciscu dalek, ipak je ova velika poseta dokazala, kako svi rotari polažu najveću pažnju, da njihovi klubovi budu zastupani na najvećem rotarskom skupu, na konvenciji.

Temu za konvenciju izabrao je sam predsednik Maurice Dupperrey i glasila je „Aplikacija rotarskog duha“. Njegov predsednički govor: „Le Rotary à Vol d'Oiseau“ pokazao je, šta je sve predsednik Dupperrey vidio za celu godinu svoga rada u rotarskom svetu na svojim putovanjima skoro po svim krajevima sveta. Njegovi utisci su u toliko interesantniji, što je dao i svoje

mišljenje o svim aktuelnim pitanjima rotarstva. Onaj rotar, koji misli, da rotarstvo ništa ne radi na poboljšanju sadašnjih teškoća u svetu, pokazuje se kao slab rotar, jer rotarstvo je pre svega „ideja“, koja se upotrebljuje u stvarnom životu s služenjem, kojem se predaje u celom svetu preko 200.000 rotara, koji su učlanjeni u 4.700 rotarskih klubova u više od 80 zemlja. Izročito je podvukao predsednik Dupperrey: „Medjunarodni duh, kako ga mi zamišljamo, nema ništa zajedničkog s onim duhom, koji hoće da ukine granice i tradiconalne bitnosti svake zemlje, da bi stvorio samo jednu naciju. Takav internacionalizam je nešto sasvim protivno našem internacionalizmu. Mi se borimo za saradnju u miru i za harmoniju svih nacionalnih civilizacija, čija raznolikost tvori duhovno bogastvo sveta. U svim zemljama su rotari verni idealima ustrajnih patriota, uvek spremni na najveće žrtve za naciju, kojoj pripadaju, i po-

štuju zakone i običaje svoje nacije. Ali to ne smeta rotarima, da traže razumevanja i poštovanja istih osećanja kod onih, koji spadaju pod jurisdikciju drugih nacija. Kad propagiraju svuda oko sebe ideju tolerancije, koja je osnov međunarodnog sporazumevanja, koju šire u najšire delove naroda, tada se mogu rotari nadati, da će uspešno sudelovati kod rada na uklanjanju psiholoških razloga rata.“

Pretsednik Duperrey je konačno rekao, da je baš pomanjkanje duha i kvaliteta, i to onih koje proklamuje R. I. za najvažnije u životu, glavni uzrok nesredjenim prilikama u svetu.

Drugi govornik, koji je svojim izlaganjima pobudio najveći interes, bio je Paul P. Harris, osnivač rotarstva. Paul P. Harris je u svom govoru vanredno prikazao dosadašnji rad rotarstva u prošloj trećini stoleća i na osnovi dosadašnjih iskustava dao nove smernice za budući rad.

Od značajnih izrečenih govora spominjemo još govor rotara T. C. Thomsen (Kopenhagen, Danska): „Ako hoćemo, da doprinesemo svoj deo u rotarstvu, onda moramo uočiti, da je snaga i vrednost Rotary International stvorena snagom i vrednošću svakog pojedinog Rotary kluba i da je vrednost svakog Rotary kluba sastavljena od sume svih priloga, koje daje svaki pojedini član kluba. Ako je svaki član

kluba dobar rotar, onda će biti i klub dobar rotarski klub i zauzet će mesto, koje mu pripada u rotarstvu, te će rotarstvo uspevati.“

Istovremeno su održani i brojni sastanci pojedinih profesija (preko 40), koji su pokazali veoma plodan rad rotara na realizaciji rotarskih ideja u životu.

Naravno nije konvencija protekla bez zabavnog dela. Bio je kao i svake godine uobičajeni Ladies night; davana je recepcija u počast predsednika, i druge priredbe su stvorile prisutnim sestrama i braći mogućnost što boljeg ličnog kontakta. Rotari Srednje Evrope, Orijenta, Latinske Amerike i Velike Britanije održali su svoje zajedničke ručkove i posle rada gosti su mogli uživati u lepotama grada, države California i Sjedinjenih država.

U četvrtak je bila konvencija zaključena te je cela konvencija burno aklamirala novoizabranog predsednika i njegovu gospodju kao i članove predsedništva i guvernere pojedinih distrikta. Nadamo se, da će naš guverner br. dr. Slokar doneti i mnogo ličnih utisaka u domovinu, koje će biti korisne po rotarstvo u našoj zemlji i za rad naših klubova.

(Izveštaj na sastanku R. C. Ljubljana, 6. jula 1938).

GEORGE C. HAGER

George C. Hager potiče iz znane porodice čiji su članovi učestvovali u francuskoj revoluciji i u američkom građanskom ratu. Rodjen je u Bristolu, Tennessee 1893 i vaspitao se u King College u Bristolu, kojeg je svršio 1911, a zatim na universitetu u Tennessee gde je doktorirao na pravima 1916 godine. Nastavljajući svoje studije imenovan je za direktora Wyndalske gimnazije, Virginia i za profesora latinskog jezika na knoxvilskoj gimnaziji, Tennessee. 1915 postao je član advokatske komore u Tennessee i otpočeo praktimirati pravo u Knoxvilleu. Pet godina kasnije povratio se u Chicago, gde je imenovan za sekretara i glavnog savetnika Cook County Supply Company i nekoliko pomoćnih društava, koja su se 1921. sjedinila sa Consumers Company,

najveće udruženje u Sjedinjenim državama koje se bavi građevnim materijalom, gorivom i fabrikacijom leda. Bio je glavni savetnik Consumers Company od 1921 do 1925. kada je postao podpredsednik, na kojem se položaju i sada nalazi. Takodje je predsednik Chicago Federal Savings & Loan Association i član upravnog odbora dvadesetina drugih društava, kao i aktivni član mnogobrojnih udruženja, na kojima se prostire polje njegove trgovačke aktivnosti.

Za vreme svetskog rata bio je vojnik a zatim je postao artiljerijski poručnik i vojni sudija i advokat. Sada je rezervni major u armiji Sjedinjenih Država.

George C. Hager je član čikaškog Rotary kluba od 1927. Bio je član i predsednik razliĉnih komiteta, vodja kluba od 1931 do 1934 i predsednik kluba 1933/34 godine. Takodje je bio član „Rotary Foundation“ Rotary International godine 1933/34, član izvršnog komiteta Rotary International 1933/34 i zamenjivao je članove Finansijskog komiteta; godine 1934 postao je predsednik u odbor za plasiranje fondova R. I. Bio je predsednik Komiteta za statute i unutrašnju upravu R. I. godine 1934/35 i 1936/37, a 1937/38 imenovan je za člana istog komiteta. Izabran je za predsednika Rotary International za 1938/39 godinu na konvenciji u San Franciscu.

PREDSEDNIŠTVO R. I.

Predsednik: George C. Hager, Chicago, Illinois,
U. S. A.

1. podpredsednik: Fernando Carbajal, Lima, Peru.
2. podpredsednik: Nils H. Parmann, Oslo, Norveška.
3. podpredsednik: Charles Reeve Vanneman, Albany,
New York, U. S. A.

Direktori: William R. Allen, Quebec, Kanada,
Westmount.

Frank C. Barnes, Manistee, Michigan,
U. S. A.

Maurice Duperrey, Paris, France.

Francisco Marseillan, Buenos Aires,
Argentina.

Karl Miller, Dodge City, Kansas, U. S. A.

Allen L. Oliver, Cape Girardeau, Mis-
souri, U. S. A.

Agripa Popescu, Bucuresti, Rumunija.

G. M. Verrall Reed, Southgate, Vel.
Britanija.

Carlos P. Romulo, Manila, Filipini.

Richard H. Wells, Pocatello, Idaho,
U. S. A.

Glavni tajnik: Chesley R. Perry, Chicago, Illinois,
U. S. A.

Blagajnik: Rufus F. Chapin, Chicago, Illinois,
U. S. A.

POVRATEK BR. GUVERNERJA

Ko smo dobili brzojavno obvestilo, da je dne 8. julija bil guverner br. dr. Slokar že na poti v Ljubljano, smo se tega obvestila prav vzradostili, saj je bil poldrug mesec odsoten iz naše srede na dolgi in težavni poti, na kateri so ga spremljale vedno najboljše že-

Guverner na putu u Ameriku u vlaku.

lje naših bratov. Pokazalo se je to tudi tedaj, ko je br. dr. Slokar dobil za na pot skoro popolno viteško opremo za vsakovrstne morebitnosti, ki bi se lahko pripetile mu na poti.

V petek dne 8. julija so se na ljubljanskem kolodvoru zbrali številni bratje, da sprejmemo br. guvernerja na domačih tleh. Vlak je prispel z znatno zamudo in komaj smo našli br. guverneja, ki je tičal za velikimi kovčki spominov, rotarske literature in drugih važnih predmetov.

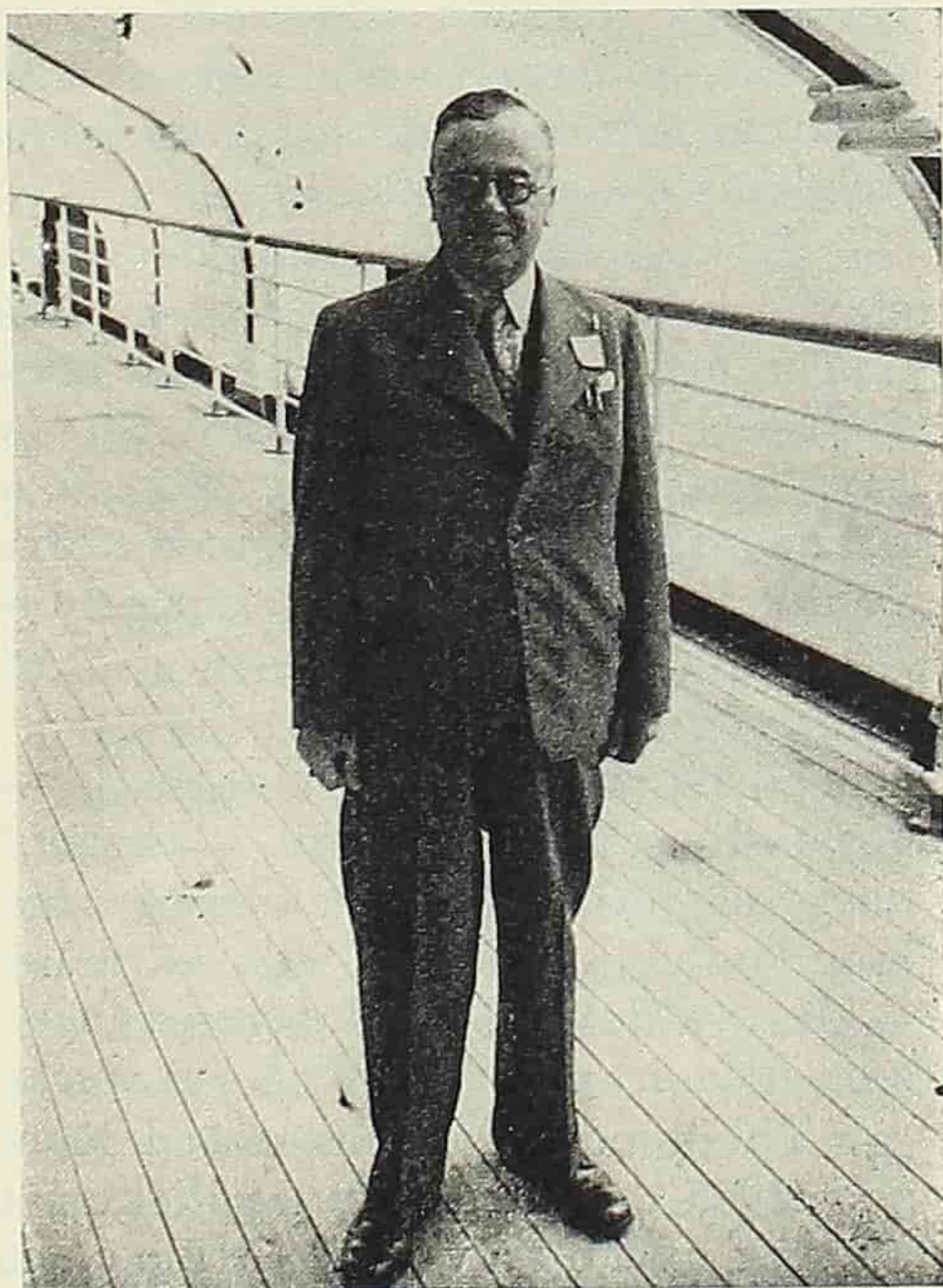
V imenu ljubljanskega kluba ga je pozdravil predsednik br. dr. Adolf

Golia, ki je zaželel dobrodošlico na domačih tleh in izrazil trdno prepričanje, da bo njegova pot v San Francisco in sodelovanje na konvenciji Rotary International dala našemu rotarstvu v vsej državi novih pobud za nadaljne uspešno delo.

Guverner br. dr. Slokar se je zahvalil vsem navzočim bratom za lepi sprejem, rekoč da bo z veseljem dal na razpolago vsem bratom vse pridobitve dolge poti, kajti prinesel je s seboj toliko novih vtisov in pobud, ki bodo koristne za njegovo delo kot guvernerja 77. distrikta Rotary International.

Sprejem br. dr. Slokarja je pokazal, kako zelo goje ljubljanski rotarji tovariške stike in kako smatrajo za veliko čast, da je guverner jugoslovanskega distrikta baš član ljubljanskega kluba.

Sec.

Guverner br. dr. Slokar na ladji.

ISHRANA KAO EKONOMSKI I SOCIJALNI PROBLEM

Edo Marković, R. C. Beograd

Svest o neophodnosti ishrane bila je od pamtiveka ukorenjena u duši čovekovoј i čovek je, urodjenim instinktima, od prvih početaka svoga bitisanja najveći deo svoga rada posvećivao iznalaženju sretstava ishrane. Razume se da je primitivac hranjenjem u prvom redu odgovarao samo na osećaj gladi i da nije imao nikakva saznanja o smislu ishrane i o njenom delovanju. Jedino što ga je rukovalo pri izboru hrane bile su sklonosti i ukusi. Tek poslednjih trideset godina nauka o ishrani toliko je uznapredovala da je otvorila sasvim nove vidike, utvrdila značaj pojedinih hraniva i stvorila osnove modernoj politici ishrane. Tako smo tek odskora spoznali da se hraniva, po svome uticaju na ljudski organizam, uglavnom mogu podeliti na dve osnovne skupine: na energetska i protektivna hraniva. Energetska hraniva medju koje spadaju proteini, masti i ugljeni hidrati služe izgradnji i uzdržavanju ljudskog organizma. Protektivna, zaštitna hraniva, pak, čuvaju zdravlje individue od različitih bolesti, a obiluju mineralima i vitaminima. Medju njih spadaju naročito mleko, mlečni proizvodi, zelena variva, voće, masne ribe, jaja i meso (mišići).

Dosta je da navedemo kao primere bolesti od nepravilne ishrane: skorbut, rahitis, beri-beri, pelagru, izvesne bolesti očiju, nepotpuno razvijanje zubi, izvesne vrste anemije, sterilnost, pa da shvatimo značaj protektivnih hraniva.

Nova saznanja nauke koja su išla uporedno sa opštim razvitkom ljudskoga društva, a naročito sa opštim razvojem nauke o higijeni, potakla su napredne narode i napredne države da se pozabave problemom ishrane kako sa gledišta ukupnosti svoga stanovništva tako i sa gledišta pojedinih grupa.

Tome se ima pripisati da se već 1925 god. — na predlog jugoslovenske delegacije koji je išao za tim da se prouče „metodi koji se imaju preporučiti, u interesu javnog zdravlja, za regulisanje proizvodnje i prodaju produkata ishrane“ — Društvo Naroda angažovalo u pitanju studija ishrane u odnosu spram narodnog zdravlja. Od toga vremena Društvo Naroda stalno je posvećivalo veliku brigu ovom osnovnom problemu čovečanstva.

Velika ekonomska kriza a naročito kriza poljoprivrede koja je počela, negde 1929, nemilice harati a koja je izazvala: na jednoj strani hiperprodukciju poljoprivrednih proizvoda, osobito ceralija, a na drugoj milione nezaposlenih, — kriza koja je dovela do paradoksa da se na izvesnim stranama, zbog održavanja cena, uništavaju ogromne količine ljudskih hraniva, dok na drugoj strani nebrojeni milioni gladuju — izazvala je novo interesovanje za probleme ishrane u vezi sa gorućim ekonomskim problemima.

To je potaklo dvanaest delegata na skupštini Društva Naroda u god. 1935 da zatraže punu diskusiju o ishrani u odnosu prema javnom zdravlju i ekonomskoj i socijalnoj organizaciji. Na osnovu ovoga poticaja skupština Društva Naroda prihvatila je rezoluciju kojom se traži:

Da se pozove Higijenska sekcija Društva Naroda da nastavi i razvije svoj rad u oblasti problema ishrane sa gledišta higijene; zatim da Tehnička sekcija Društva Naroda u saradnji sa Medjunarodnim biroom rada i Medjunarodnim agrarnim institutom u Rimu prikupi i objavi dokumentaciju o ishrani u pojedinim zemljama i konačno da se osnuje Mešoviti komitet za probleme ishrane sastavljen od poljoprivrednih, ekonomskih i higijenskih stručnjaka.

U isto se vreme za problem zainteresovao i Medjunarodni biro rada.

Odluke obih ustanova privedene su u delo. Mešoviti komitet za probleme ishrane je osnovan. Rad toga komiteta pod predsedništvom lorda Astora, u kome sam imao čast saradjivati, dao je kao rezultat: opsežnu dokumentaciju o stanju ishrane gotovo u svim zemljama sveta. Medjunarodni poljoprivredni institut u Rimu pak izradio je iscrpnu dokumentaciju poljoprivredne proizvodnje, dok je Medjunarodni biro rada pridoneo ovom pitanju odličnu publikaciju „Ishrana radnika i socijalna politika“.

Iz obilnog materijala sadržanog u dokumentaciji Mešovitog komiteta koji unosi punu svetlost u problem i koji prikazuje naučnim metodima posledice poboljšane ishrane poslednjih 100 godina u Evropi, napominjem samo neke ilustrativne podatke. Tako se poboljšanoj ishrani ima pripisati porast stanovništva koje je — da pomenem samo jednu cifru — samo u Evropi poraslo za sto godina za 187 miliona i 1900 iznosilo 400 miliona da do godine 1955 poraste na 520 miliona. Taj porast nije posledica povećanja porodjaja nego opadanja smrtnosti. To najbolje ilustruje činjenica da je prosečna dužina ljudskog života u Nemačkoj od 1870—1924/26 porasla od 55 na 56 godina, a u Engleskoj otprilike u istom razdoblju od 41 na 55,6 godina. Poboljšana ishrana pridonela je i porastu prosečne visine ljudi. Tako je u Švedskoj prosečan rast stanovništva od 1840 do 1926 povećan za osam centimetara. U Danskoj desio se otprilike isti razvitak u istom periodu. U Norveškoj taj je porast za sto godina (između 1800 i 1900) iznosio deset centimetara, a u Holandiji za pedeset i sedam godina (između 1850—1907) dvanaest centimetara. Bolja ishrana, u vezi sa boljim kondicijama stanovanja i razvijenijim medicinskim znanjem, smanjila je smrtnost od tuberkuloze. Isto tako pokazalo se da pogoršanje ishrane povećava tu smrtnost. Najbolji dokaz za to daju godine rata za vreme kojih je u Nemačkoj smrtnost od tuberkuloze porasla u selima gde je ishrana bila bolja za 25%, dok je ona u Berlinu porasla za čitavih 65%. Isto tako je u izvesnim gradovima severne Francuske smrtnost od tuberkuloze na vreme rata porasla za 101 do 183%. Nedovoljna ishrana za vreme rata odrazila se i u smanjenju uzrasta. Tako su deca u Berlinu koja su rođena 1918 a pošla u školu 1925 bila u proseku za 6—6½ cm manja i za 1—1½ kg lakša od dece koja su pošla u školu 1935. Naučna istraživanja pokazala su jasno da je velika razlika između percenta smrtnosti u bogatim i siromašnim zemljama pa i između bogatih i siromašnih delova pojedinih varoši. U Londonu, Berlinu i Parizu, na pr., smrtnost je u siromašnim četvrtima za 50% veća nego u bogatim.

Na osnovu proučavanja kompleksa pitanja studij koga mu je stavljen u dužnost, Mešoviti komitet je sugerisao skupštini Društva Naroda da preporuči vladama država, članicama Društva Naroda, ceo niz mera u vezi sa politikom ishrane. Takve su mere: pomaganje naučnog studija problema ishrane i utvrđivanja optimalne ishrane, uzevši u obzir strukturu, klimu i raspoložive izvore snabdevanja za svaku zemlju. U tom se cilju preporučuje organizacija savremene nastave za studente medicine, praktične lekare, nudilje i šire krugove, da im se omogući da stalno upotpunjuju svoje znanje o tom važnom pitanju. Odnosni studij bilo bi korisno internacionalno povezati, da se iskustva pojedinih zemalja upotrebe u korist ostalih. Pored toga preporučuju se i nastojanja oko unapredjenja i pojevtinjenja trgovine radi osiguranja što bolje distribucije predmeta ishrane kako bi naročito protektivna hraniva bila pristupna svima, osobito grupama stanovništva s niskim prihodima, s čime je u uskoj vezi i saradnja između kooperativnih organizacija proizvajdača i potrošača. Uočen je i rad oko osiguranja adekvatne ishrane bremenitih žena, dojilja, odojčadi, dece i mladeži, zatim koordinacija delovanja različitih nadležstava koja se bave pitanjima ishrane u pojedinim zemljama odnosno osnivanje jedne centralne ustanove u tu svrhu; unapredjenje čistoće hraniva, utvrđivanje standarda za stepenovanje svih vrsti hraniva prema njihovom kvalitetu i međunarodna unifikacija stepenovanja. Da se utvrdi koliko aktuelna stanja nacionalne ishrane zaostaju za modernim standardima ishrane, predviđeno je sabiranje informacija o potrošnji hrane u porodicama različitih grupa po zanimanju, i grupa po prihodima kao i o diferencijaciji stanovništva s obzirom na prihod po porodici.

Studij problema ishrane u svim zemljama pokazao je dva osnovna razloga loše ishrane. To su neznanje i nedovoljni prihodi. Edukativne mere za otstranjenje prvoga uzroka, kao što se samo po sebi razume, daleko je lakše preduzeti, nego li mere za otstranjenje drugoga uzroka, premalenog prihoda. Pri toj konstataciji naročito je palo u oči da se problem prihoda ne pojavljuje samo kao radnički problem nego i kao problem sitnog poljoprivrednika, naročito u jugoistočnoj i južnoj Evropi. To je delimično u vezi sa niskim cenama zemljoradničkih proizvoda, zbog disproporcije cena agrarnih i industrijskih artikala.

Po ocrtanoj inicijativi, a na preporuku Društva Naroda osnovan je u našoj zemlji Državni komitet za narodnu ishranu kao stručno savetodavno telo Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja. U njemu su zastupljena sva zainteresovana Ministarstva kao i pretstavnici različitih na ishrani interesovanih redova i ustanova.

Zadatak je toga Komiteta da ispituje sve probleme u vezi sa ishranom, da koordinira rad različitih nadležstava i ustanova na tom području, da daje mišljenja o pojedinim pitanjima i da izradjuje programa rada na polju ishrane.

O stanju ishrane u našoj zemlji razmerno se još vrlo malo zna. Za ispitivanje stvarnoga stanja potrebni su veliki materijalni izdaci koji nadležnim mestima nikada nisu dostajali a za koje privatna inicijativa nije imala dovoljno smisla. Kod nas postoje samo izvesni vrlo interesantni razbacani radovi pojedinih stručnjaka koji su se manje-više po

svojoj inicijativi ili pomoću Higijenskih zavoda bavili cvim pitanjem i istražili pojedina mesta. Sistematskoga rada na široj osnovci do sada nije bilo.

Apstrahirajući razdeobu stanovništva u seosko i gradsko čiji su problemi ishrane različiti, u našoj se zemlji u pogledu ishrane bitno razlikuju, da se vulgarno izrazim, tzv. aktivni i pasivni krajevi. Ekonomski osek Privilegovane agrarne banke za proučavanje izradio je jednu vrlo interesantnu geografsku kartu u kojoj je razvrstao srezove u zemlji prema tome koliko domaćinstava u odnosnom srezu ne veže kraj s krajem u ishrani od žetve do žetve. Konstatovano je da u čitavoj našoj zemlji ima 5 srezova sa 206.265 stanovnika u kojima se 10% domaćinstva ne može ishraniti iz agrarne proizvodnje; 35 srezova sa 1,856.774 stanovnika u kojima se ne može ishraniti svojom proizvodnjom 10—25%; 134 sreza za 5,543.850 stanovnika u kojima se ne može ishraniti 25—50% domaćinstava; 101 srez sa 3,949.120 stanovnika u kojima se ne može ishraniti 50—75%; 40 srezova sa 1,169.016 stanovnika u kojima se ne može ishraniti svojom proizvodnjom preko 75% domaćinstava.

U samim tzv. pasivnim krajevima koji obuhvataju 85 sreza (od ukupno 343) ima 2,524.270 stanovnika* koji se ne mogu ishraniti iz sopstvene agrarne proizvodnje.

Nema sumnje da bi se poboljšanom proizvodnjom u izvesnim predelima stanje moglo popraviti. No sigurno je da u Jugoslaviji ima čitavih krajeva čije su prilike tla takve da se iz zemljoradnje ne mogu održati. Ti su se krajevi davno i davno ishranjivali iz prihoda emigracije. Posle svetskoga rata emigracija je malo po malo gotovo sasvim obustavljena i prihodi naše zemlje iz prinosa emigranata pali su od oko jedne milijarde na dvesta miliona dinara godišnje. Prirodno je da u takvim krajevima vlada endemska (odomaćena) glad i da se problem njihove ishrane ne može rešiti na poljoprivrednoj osnovici. U bezbroju otvorenih pitanja u našoj zemlji, problem osposobljavanja za ekonomski život tih krajeva jedan je od najosnovnijih. To su mahom planinski predeli nastanjeni svetom koji pretstavlja rasno-biolocški najvredniji deo našega naroda. Oni obiluju često golemim vodenim snagama, rudnim blagom i vrlo upotrebivim radnim materijalom koji daju osnovu za solidnu industrijalizaciju vezanu o prirodne uslove. Osposobljavanje tih oblasti za privredni život — dizanje njihovo na stepen dostojan kulturna čoveka; stvaranje kupovne moći tamošnjega sveta — rešilo bi ujedno i problem našega izvoza cerealija, a i jednoga dela drugih agrarnih proizvoda čiji izvozni višak zacemento ne pritiče količine koje se u našoj zemlji, zbog nedostajanja kupovne moći, ne mogu prodati, na veliku štetu stanja ishrane i zdravlja znatnog dela naše zemlje. A od kakvog bi to značaja bilo za opšti ekonomski razvoj i polet u zemlji ne treba naročito naglašavati.

Dakako, ovo nije i jedini problem ishrane u Jugoslaviji. Njih je mnoštvo. — No da im se pristupi, potrebno je da se, preliminarno, izuči sadanje stanje. Državni komitet za narodnu ishranu moraće na sve faktore koji imaju interesa za dobro naroda apelovati da materijalnim sretstvima pomognu takav rad, pa da se onda mogne utvrditi politika

* Brojevi su uzeti na osnovu popisa od 1931 god.

ishrane u zemlji na osnovu detaljnog stvarnog poznavanja. Privilegovano izvožno društvo odobrilo je ove godine iznos od 240.000.— Din za prva sistematska istraživanja takve vrste.

Velika ekonomska kriza i njene posledice probudile su, kako je već rečeno, u 1935 godini savest čovečanstva za goruće pitanje ishrane sveta. Od toga vremena ekonomske prilike, a naročito na poljoprivrednom sektoru, toliko su se bile popravile da je lozinka: „dizanje cena poljoprivrednih proizvoda poboljšanjem ishrane“, pod kojom se prihvatio problem, malone izgubila svoj značaj. Medjutim, nov razvitak zemljoradničke produkcije koji nagoveštava nove krize ponovo će, i ubrzo, staroj paroli dati novu pojačanu snagu. Nadajmo se da će savest merodavnih i svest interesovanih na celom svetu pridoneti opštem poboljšanju ishrane ljudskoga roda i najprirodnijim načinom uticati da se otklone, ili bar ublaže, kritični poremećaji u agrarnoj proizvodnji.

ODGOJNA VRIJEDNOST DJEČJE KNJIGE

Veljko Vasić, R. C. Zagreb

Ugledna zagrebačka liječnica, specijalist za dječje bolesti obilazila je naše siromašne krajeve i besplatno liječila seljačku djecu. Kad je ušla u kuću u koju su je pozvali radi teško bolesnog djeteta, ona brzim pogledom preleti sobicu i pridje prozoru:

„Gle, kako vam je divno cvijeće!“

„Jest, gospoja, baš mi je lijepo,“ veli seljanka.

„A zašto ste ga stavili tu, na prozor?“

„Pa da ga sunce obasja, da mi uspijeva.“

„A, tako, da ga sunce obasja — to sam samo htjela da čujem. A dijete? Jadno, bolesno dijete stavili ste u mračan kut. Ovamo dijete iz toga mraka. Stavite ga tu, pokraj prozora, nega ga sunce obasja. Tu će vam na suncu ozdraviti i razviti se.“

Gleda seljanka, u trenu joj posta sve jasno i ona gura malu dječju posteljicu prema prozoru, uklanja čak i cvijeće s prozora — neka joj dijete ne bude više u mraku — neka ozdravi.

Znameniti liječnik, ujedno i jedan od najboljih dječjih pisaca dolazi u kuću bogatog trgovca. Domaćica mu izlazi u susret. Pred njom, brži od nje trči u susret doktoru zdrav i lijep dječak.

„Čika doktore, ne boli me više.“

„Hvala dragi doktore“ veli i domaćica, „baš Vam hvala, mali je sasvim ozdravio.“

Uhvati doktor malog za ruku, nasmiješi se na njega, pogladi ga po kosi i zatim reče majci:

„A sada, draga gospodjo, trebamo još da ga iz mraka izvadimo.“

„Kakvog mraka? Pa stan nam je baš svijetao i zračan.“

„Ne zamjerite gospodjo. Stari smo znanci — znadem koliko volite dijete a i ja sam ga zavolio. Sada je sasvim zdrav. I jak i rumen. U tijelu dabogme. A duša? Ta mala dobra dječja duša koja vapi za svjetlom. Za knjigom. Pogledajte te pametne oči koje sve prate i koje

bi htjele sve razumeti. Vidio sam kroz ovo nekoliko godina što sam Vaš liječnik sve ono što ste mu kupovali. Ima najljepše igračke a nigdje ni jedne knjige. Ostaće Vam dijete u mraku. Svjetla ovamo, knjige ovamo. Knjiga je za dušu ono što je sunce za tijelo. Ona grije, ona obasjava puteve, ona uljepšava život...

Eto, ovo su dvoje liječnika najjasnije kazali šta treba djetetu. Najprije zdravo tijelo, najprije potrebna hrana a odmah za tim briga za dječju dušu.

Stvar je liječnika da govori o zdravlju a mi ćemo se zadržati na dječjoj knjizi.

Koliko djece provodi svoje najranije djetinstvo i svu mladost i bez one naše dobre liječnice i bez „čika doktora“. Koliko djece gledaju začudjenim očima kako njihovi drugovi i drugarice dobivaju drvene konje, lutke i željeznice. Njima pak nema ko da kupi jer novac koji se nadje u kući, upravo je dosta za hranu i odijelo. Pa kada se takvo dijete slučajno dočepa kakve knjige, ono tada u knjizi nalazi sve. Mnogo više nego što imaju ona druga djeca u svojim igračkama. Knjiga tada postaje tome djetetu čudesan prozor, kroz koji ono gleda u svijet mašta i snova. Takvo dijete guta svako slovo, ono živi sa onim što čita, putuje nepoznatim dalekim krajevima, razgovara se sa ljudima iz priče, sluša pjesmu ptica, razumije razgovor životinja i ulazi ne samo u čudesa bajke nego i u velike tajne prirode i svega što je oko nas.

Takvo dijete nije više samo. Takvo dijete nije više siromašno. Bogatije je nego sva ona djeca sa njihovim drvenim konjima i malim automobilima od aluminijsa sa pravim gumenim kotačima.

Koje dijete jedanput osjeti čar knjige ono se od nje ne odvajja dok je živo. Knjiga postaje za njega toliko isto potrebna koliko zrak i hrana i ono posije za svakom knjigom, koju ugleda.

Tu je onda došao čas kad mu je potrebna naša pomoć, da ne posegne za lošom knjigom, da mjesto radosti, vedrine života i podstreka za rad ne upije u sebe otrov, koji će mu rastočiti dušu a misli i djela krenuti na krive puteve.

Tu je zadatak i dužnost roditelja i učitelja da djetetu pomognu u izboru knjige. A taj zadatak nije lak. Šta bi radio čovjek koga bi poslali u polje ili u šumu da nabere ljekovitog bilja. Zastao bi zbunjen i pomislio bi: „Otkud da znam koje je ljekovito.“ Kako da se osiguram pa da uz ljekovito ne uberem i koji otrovan struk, kad je i otrovno i ljekovito nalik jedno na drugo.

Slično je i sa knjigama. Pojavljuju se stotine i stotine knjiga. Neke sa manje, neke sa više zvučnom reklamom. Svaka je za djecu (tako se bar kaže). Medjutim čovjek stoji zbunjen nad tolikim brojem knjiga, nad tim raznim naslovima, imenima pisaca, šarenim koricama i sjajnim uvezima. Šta da izabere, pa da bude pravo i djetetu korisno?

Bilo bi najispravnije da samo roditelji pročitaju najprije sve one knjige koje namjeravaju dati djetetu. Samo je to mnogo puta neizvedivo. Lako je roditeljima koji su bogati. Od knjiga koje kupe i pročitaju najprije sami naći će uvijek jedan dio koji će im se činiti pogodan za njihovo dijete. Ali kako je sa onim roditeljima koji moraju

da računaju sa svakim dinarom i koji ne mogu najprije kupiti knjige pa istom onda odredjivati koja je za njihovo dijete dobra, a koja nije.

Tu na prvom mjestu trebaju da pomognu profesori i učitelji, koji su uvijek dobro obaviješteni o dječjoj književnosti i koji će svagda vrlo rado i spremno priteći svojim savjetom u pomoć. Zatim se vrlo lako može orijentirati po nekim brošurama koje su do sada napisane o dječjoj književnosti i u kojima se nalazi i popis najboljih dječjih knjiga. Ako te brošure nisu pri ruci, valja se tada obratiti na kojeg boljeg knjižara koji će svakog roditelja najspremnije obavijestiti o svakoj dječjoj i omladinskoj knjizi.

Većina roditelja možda neće trebati ničijeg savjeta, oni će jednostavno kupiti svojoj djeci onu knjigu, koja je nekada njih najviše veselila i u većini slučajeva biće ti roditelji na pravom putu u svom izboru, jer usprkos pometenosti poratnog vremena izgleda, da dječju knjigu nije zahvatila nikakva ozbiljna kriza.

Dječja knjiga je odolila svim nasrtajima koji su u poratno vrijeme išli za tim da u nju, isto onako kao i u glasbu, likovne umjetnosti ili književnost unesu neke velike promjene. Javile su se struje koje nisu samo pokušavale da idu novim putevima nego su ujedno htjele da zatru tragove svega onoga što je do tada bilo. I došlo je tako jedno vrijeme kada se ljudi više nikako nisu snalazili medju knjigama, nisu znali da li je to dobro ili zlo, i nisu bili na čistu, da li ta stvar doista ne valja ili možda valja a oni je samo ne razumiju. Prirodna posljedica cijele te zbrke bilo je vraćanje starim, ustaljenim oblicima, jasnoći i jednostavnosti. Mnoga su djela dobila malo drukčiji oblik, zadržala se nečim novim i naprednijim ali je jezgra ostala stara. Ljudi su te nove čestite oblike prigrlili i tako je i u dječjoj književnosti nastupilo doba smirenja i zdravog napretka. Mnoge nove knjige naših i stranih pisaca djeca su sa radošću primila i zavolila i njihov dobar glas se je širio od djeteta do djeteta od kuće do kuće i skoro svake godine imali smo po nekoliko knjiga za koje se govorilo — „tu knjigu trebate kupiti svome djetetu, jer je knjiga dobra.“ I to je pravi put, tako je bilo i nekada.

Znamenite klasične dječje knjige koje su čitali naši djedovi, naši ocevi, mi sami, a koje će bez sumnje čitati i naša djeca i unučad nisu postale znamenite i klasične po nekoj naredbi ili što bi ih neko propisao za čitanje ili silom naturio djeci. Djeca su te knjige osjetila. Djeca su u tim knjigama našla ono, što njima u tom dobu treba, ono, za čim su težili i generacija je za generacijom pružala ruke za njima, prigrlila ih, u dubokoj se starosti sjećala njihovih ljepota i predavala u nasljedstvo novim mladim naraštajima. Pa kao što se u porodicama čuvaju dragocjeni porodični nakiti, tako i velika, bezbrojna i beskrajna dječja zajednica čuva te knjige kao najveću dragocijenost i one će prelaziti s koljena na koljeno.

Svi se slažu u tome da je odgojna vrijednost dječje knjige veoma velika, čak mnogo veća nego što bi se u prvi mah i mislilo. Samo se, od vremena na vrijeme, razilaze mišljenja u tome koju vrstu dječjih knjiga treba davati djeci na čitanje. Obično se ponekod okomi na bajke. Pojave se tako neki novi propovjednici čije je geslo: „ne treba djeci ni bajka ni skaska“. Našto djecu zavaravati vilama i vješticama, našto priče o kraljevičima sa zlatnim krunama na

glavi, našto djecu odvlačiti u neki varavi svijet koji ne postoji i iz kojega će se usljed gadne stvarnosti probuditi razočarani, nesposobni za život i zapitati „zašto ste nas varali“ ili će, oni koji su slabiji, za uvijek ostati u carstvu bajke i neće nikada biti sposobni za realan život.

Treba, kažu oni, djecu već u najranijoj mladosti priviknuti na to da je život borba, treba im otvoriti oči, treba im pokazati bijedu u kojoj se nalazi ljudski rod i treba, već iz njih malenih, načiniti borce.

Pita se samo da li su oni, koji ovako govore, mislili na to, da se dijete, dok mu još nožice nisu ojačale, ne smije tjerati da skače preko konopca i graba, da se nježne oči sve dotle dok sasvim ne ojačaju zaklanjaju da ih sunce ne sprži, pa je onda i sasvim prirodno da se tanana i nježna dječja duša, dok ne ojača, ne smije razdirati teškim i bolnim istinama života.

Zaboravlja se da se mnogi spasonosni lijek i odraslom čovjeku daje omotan za to što je gorak, pa ga čovjek onako gorkog nebi mogao progutati. I istina je gorka! I iskustvo života je gorko! Slabašni organ jednog djeteta nebi mogao tu istinu ni primiti ni svariti. Za tu istinu je potreban omot a to je dječja bajka.

Kao što su kratke poslovice zapravo u nekoliko riječi sažete mudrosti za koje bi mnogi trebao čitave stranice da ih opiše, tako su i velike istine obučene u oblik bajke, da bi se na taj način i na usta lica iz bajke kazale, i u lakom obliku raširile i kod onih, — kojima bi teško bilo slušati učene govore kao i kod onih, kojima bi bilo teško slušati suhoparne pouke, a to su u prvom redu djeca. U bajkama se krije duboka simbolika. Nije vila, — vila niti je vještica, — vještica. Nema ni jedne, ni druge. Nije ih nikada ni bilo. Ali je za to oduvijek postojao princip dobra i zla.

Bajke kriju u sebi velike istine.

Uzmimo jednu od najpoznatijih bajki koju znade svako dijete. Uzmimo „Trnovu Ružu“.

„Bio tako jedan kralj, koji je živio sretno i zadovoljno. Jednog dana rodi mu se divna kćerčica. Da proslavi taj događaj, priredi on veliku svečanost i pozove mnoge goste. Pozove i vile. Vila je bilo trinaest, ali je on na svečanost pozvao samo dvanaest. Trinaestu nije. Svaki gost je dijete nečim obdario. I vile su počele darivati dijete. Svaka nečim drugim. Jedna pamet, druga dobrotu, treća ljepotu itd. I baš, kada je došla na red dvanaesta vila da obdari dijete, zamračí se, zagrmí, pojavi se trinaesta vila i, puna zlobe i pakosti za to što i ona nije bila pozvana, prokune dijete neka se na svoj šestnaesti rođendan ubode na vreteno, i neka tada umre.

Svi se zaprepastili. Dah im zastao. Tada pristupa dvanaesta vila i veli: „Ne mogu sasvim da pomognem, ali mogu kletvu na ublažim. Neće dijete umrijeti, nego će samo zaspati i spavaće sto godina.“

Gosti, zaprepašćeni svi se razidju a kralj, misleći kako bi svoje dijete spasao, naredi da se u cijelom kraljestvu spale sva vretena.

Kraljeva se naredba izvrši i svi mirno žive dalje kad li, jednog dana, baš na svoj šestnaesti rođendan, mlada kraljevna udje u neku kulu i tamo u jednoj sobici nadje babu gdje prede, dodirne vreteno, ubode se na nj i padne u dubok san. Zaspu i svi ostali, sve što je bilo živo u dvoru. I malo po malo oko dvora poče rasti živica, sve duža, sve

viša. Živica napokon prekrije cijeli dvor i poslije dužeg vremena padne u zaborav i kralj i kraljica i njihovo dijete i dvor i sve što je u njem bilo. Samo je kod starih ljudi živilo još sjećanje da je tu nekada bio neki dvor i da iza tog trnja spava neka lijepa mlada kraljevna.

Mnogi su ljudi dolazili, slušali tu priču, i pokušavali prodrijeti u dvor, ali su umirali na tom trnju. Ali gle, poslije sto godina dolazi kraljević, mlad, lijep, hrabar. I on hoće da spase kraljevnu. I šta se događa? Trnje se pred njim samo rastvara, zvona u gradu počinju sama zvoniti, budi se soko, budi se konj, dižu se dvorjani, budi se kralj i kraljica a samu mladu kraljevnu, koju su ljudi prozvali Trnova Ruža budi mladi kraljević svojim poljupcem. Svi se dižu na nov život, svi su sretni.“

Tako eto priča bajka.

Ali, ne postoji taj kralj i kraljica. Ni Trnova Ruža ni vile ni kraljević. Nisu nikada ni postojali. Oni su samo simboli. Oni su samo lijepe slike za neke pojmove.

Hajde da prepričamo Trnovu Ružu jezikom jasnim. Hajde da nadjemo skrivenu tajnu simbolike, da vidimo gorki lijek koji mora biti zamotan da bi se mogao progutati. Evo, kako u istinu izgleda ta Trnova Ruža:

„Živio je čovjek pošten i čestit. Dobrota njegova i pravedna djela njegova izdigli su ga iznad drugih ljudi. Čestitost blista ko zlatna kruna nad njegovom glavom. Kralj među ljudima. Oko njega su se skupljali ljudi dobri i pošteni.

Ali njegova slava, koja se radjala, nije dala mira ljudima zlobnim i pakosnim. Javlja se zavist (u priči ona trinaesta vila) i prijeti uništenjem. Pravda (u priči ona dvanaesta vila) ublažava prvi napadaj. Sam čovjek idući dalje ravnim putem, svojim djelima i ponašanjem uništava klevete koje zlobnici bacaju na njega (spaljuje vretena). Ali jednog dana, čovjeka ipak pogadja kleveta spretno postavljena tamo, gdje joj se najmanje nada (skriveno vreteno u ruci stare bake u mračnoj sobi u kulu). Njegova je čast uprljana i njegov se dobar glas gubi (dijete njegovo pada u san).

A kako kleveta ne pogadja samo onog, na koga je uperena, nego pogadja i svakog onog ko se nalazi u blizini oklevetanog, to stradavaju i svi oni koji su bili kraj njega i oko njega (padaju u san i kralj sam i kraljica i svi dvorjani).

Pa jer teško oklevetanom i osumnjičenom nije više mjesta među ljudima to se izmedju njega i izmedju ostalih ljudi diže polako nepremostiva ograda (u priči počinje rasti živica). Ograda postaje sve veća dok ga sasvim ne odvoji od svijeta (trnje je sasvim prekrilo dvor) i on potpuno pada u zaborav. Kleveta je učinila svoje. Prijetnje opakih ljudi, kojima dobro i čestitost smeta, obistinila se.

Samo to još nije sve. Ako se je i našao koji čovjek, koji je poslije ustao u odbranu oklevetanog i pokušao da ga opet približi svijetu, tada javno mnijenje (ono trnje u priči) osudjuje i njega i uništava i njegov dobar glas (on pogiba na trnju).

Ali ima nešto, čime opaki ljudi nisu računali. Zaboravili su na pravdu, koja je spora ali dostižna. Pravda je već u samom početku znala da je ona sama doduše po koji put malo slaba ali da na koncu mora pobijediti. Za to je tada i rekla „ne bojte se, zlo se ne može sasvim otkloniti ali se može ublažiti“ (neće umrijeti ali će sto godina da spava). I polako se bliži to vrijeme kada pravda pobjedjuje.

Istina, koja prodire svuda (u priči onaj mladi kraljević) približava se polako ukletom dvoru i zastaje kod trnja. I dok je trnje ponabado i uništilo mnoge, ono se pred kraljevićem samo rastvara (javno mnijenje mora da ustukne pred istinom). Istina korača dalje, ulazi u dvor ulazi u sobicu u kuli gdje leži uspavana mlada kraljevna (uprljana čast onog dobrog čovjeka), istina je ljubi u čelo, tim poljubcem spira svu ljagu koja je nabacena i, u svijetlu istine (u priči u zagrljaju kraljevića) diže se ponovo slava i čast onog oklevetanog i on, zajedno sa svima svojim počinje nov život. Mrak je ustuknuo pred svijetlom. Istina je pobijedila.“

Eto kako se, tumačeći ovako točno i ispravno sakriveni smisao prividne bajke, mirno i jasno, u svoj svojoj veličini ukazuje pred nama odgojna vrijednost same bajke. Jer ako dijeteu od pet ili šest godina pričamo bajku o Trnovoj Ruži, onda mu dajemo ono, što dijete u taj mah, u tom dobu, traži i treba. Dajemo mu poeziju. Iznosimo pred njega lica iz mašte i bajka je u tom obliku i u tom dobu ispunila svoj zadatak.

A kada to isto dijete poodraste, kada dodje u desetu, dvanaestu pa i u četrnaestu godinu, tada ćemo ga ponovo uzeti za ruku, rasklopiti pred njim knjigu u kojoj se priča o Trnovoj Ruži i reći ćemo mu:

„Nauči se dijete da nije za život dosta ako si dobar i ispravan. Moraš biti i oprezan. Kloni se koliko možeš zavirljivih i opakih ljudi. Jer oni će i onda, ako im nisi ništa učinio, iz same zavisti pokušati da ti potkopaju tlo pod nogama i da te upropaste. Ali upamti, ako bi te kada i zadesila takva nesreća, ne gubi nade, vjeruj u vječnu pravdu i vjeruj da ćeš ma bio i teško oklevetan, samo ako uvijek ideš putem istine, dobiti jednog dana zadovoljštinu za sve što si pretrpio.“

I tako će onda, ta ista bajka, po drugi put izvršiti svoj zadatak i tada je treba staviti u knjižnicu, neka tamo mirno počiva dok je neko unuča otuda da iskopa i ne izvuče da i njemu opet oljepša dane djetinjstva i otvori oči u mladosti.

Sve što je rečeno za bajku, vrijedi i za basnu, koja u kraćem jednostavnijem, pa i jasnijem obliku ali opet u vidu priče iznosi pred nas istinu i pouku.

Ezop, Lafontaine, Florijan, Krilov ili naš Dositej, svi oni kazuju jedno isto samo svaki u malo izmijenjenom obliku. Ako dijeteu govorite kako mora biti u mladosti marljivo i vrijedno da nebi u starosti gladovalo, njemu će ta pouka biti dosadna. Ali ako mu ispričate basnu o cvrčku i mravu i protumačite mu da ljeto i zima nisu ljeto i zima nego da je to mladost (ljeto ljudskog života) i starost (zima ljudskog života), da je sudbina cvrčka zapravo sudbina lakomislenog čovjeka koji ne misli na sutrašnjicu, tada će se ta priča urezati duboko u sjećanje dijetea i ono će i nehotice da se u životu često

puta sjeti cvrčka i mrava i mislima će mu lebditi sudbina ljudi koji tako rade kao ove dvije životinje.

Zadržimo dakle i bajku i basnu.

Kao što naš veliki pjesnik veli: „A u ruci Mandušića Vuka, biće svaka puška ubojita,“ tako će u tumačenju dobrog učitelja, dobrog roditelja i odgojitelja bajka i basna uvijek polučiti svoju odgojnu svrhu.

To što su mnogi nespretni odgojitelji zastrašivali djecu licima iz bajke, ne daje pravo onima, koji traže da se bajke uklone iz dječjih ruku.

A sada da predjemo na onaj niz knjiga bez kojih se ne može ni zamisliti ispravan odgoj djeteta.

Nećemo se zadržavati na onim knjigama blažene uspomene, koje su se, mjesto da su se pisale, rezale škarama. Izreže se tako nekoliko godišta starih dječjih listova, izreže se nekoliko starih školskih čitanka, doda se po koja vlastita pjesmica kojoj je glavni zadatak da se rimuje pa i to često pogrešno, i eto ti dječje knjige. Razumije se da takve knjige nisu značile ništa i da ih djeca nisu ni voljela. Šteta je bilo novca, i šteta je bilo vremena.

Nećemo se zadržati ni na onim knjigama, kakve su se neko vrijeme izdavale, i u kojima je, naprimjer, na jednoj strani bila priča pod naslovom: *Dijete dobro*, na drugoj strani: *Dijete nevaljano*. Malo dalje: *Dijete poslušno*, još dalje: *Dijete neposlušno*. Takvih su se knjiga djeca bojala i one su sasvim promašile svrhu radi koje su i napisane.

Osvrnućemo se, samo ukratko, na one knjige koje u obliku priče i pripovijetke sadržavaju najveće istine i najljepšu pouku.

Počnimo sa knjigom nad knjigama, sa Svetim Pismom. Zar je ikada pouka dana u ljepšem obliku nego što su Hristove parabole o *Izgubljenom sinu*, *O pet talenata*, *O milosrdnom Samarjaninu* ili o *Fariseju koji u hramu daje maljušan dio svoga imetka da svako vidi i udovici koja za svoj posljednji novčić kupuje ulje da gori u slavu Božju*. Pred tim poukama iz kojih blista najčišći moral i najviša etika mora da se pokloni svako, bio on hrišćanin ili ne bio. Priče iz *Svetog Pisma*, u lakoj obradi za djecu, ukrašene lijepim slikama, trebaju da budu temelj svake dječje biblioteke.

A sada podjimo dalje, po djelima velikih pisaca koji su pisali za djecu.

Nema skoro dječaka, koji nije pročitao *Robinsona*. Preko dvije stotine godina privlači ova knjiga djecu, i poslije tolikog vremena ona nam i danas izgleda tako svježna, kao da ju je napisao kakav savremeni pisac. U njoj se nalazi nešto što malodušnog bodri a kolebljivog hrabri. I ako si izbačen na pusti otok, i ako si ostao sam samcat, ne zdvaja j. Osvrni se malo, zasuči rukave, počni raditi. Iz komadića drveta, iz kamena i blata, iz lika i tankog šiblja, stvorićeš sebi krov nad glavom. Vjeruj u samog sebe! Pomozi si sam pa će ti i Bog pomoći. *Robinson* je knjiga koja u dječacima budi samostalnost.

Zašto se *Sienkiewicz*eva knjiga „*U pustinji i prašumi*“ skoro najviše od svih knjiga čita? Zato što u licu mladog Stasija hiljade dječaka vide sebe samog. Oni se dive plemenitosti tog mališana, njegovoj hrabrosti i njegovoj požrtvovnosti za malu, bespomoćnu

djevojčicu Nelu. I ni jedan od tih dječaka nebi poslije toga što je pročitao „U pustinji i prašumi“ dozvolio da kakva mala djevojčica strada. Ni jedan nebi htio biti gori od Stasija. Svaki bi joj pomogao i svaki bi htio da igra ulogu zaštitnika. Nikakva lekcija, kojom bi se učilo viteštvo, ne bi donela bolje plodove od ove Sienkiewiczzeve knjige.

Grimove bajke, osobito Trnova Ruža, Pepeljuga, Bijela gospa, Zvezdani taliri i mnoge druge, prenose djecu u svijet ljepote i mašte a protumačene razotkrivaju im zbilju života i životne istine.

Zar bi „Srce“ od Edmonda de Amicisa bilo prevedeno na sve kulturne jezike i zar bi ga djeca cijelog svijeta čitala sa tolikom radošću i zadovoljstvom da pisac nije znao tom pričom naći put do srea svakog djeteta. Sva ljubav, svi osjećaji, koji mogu da caruju u dječjoj duši i u dječjem srcu, rasplamsavaju se u toj priči i djeca postaju kroz nju još plemenitija i još bolja.

Suprotnost „Srcu“ to je knjiga Paola Mantegazze „Glava“. U njoj djeca idu putevima kojima ih vodi „Glava“, to jest razum. I naravno, u pravo vrijeme čitane obje knjige pridonijeti će mnogo da taj mali stvor koji ih je čitao, jedanput, kada bude čovjek uskladi svoje misli i djela, tako da ih podjednako vodi i srce i glava — osjećaj i razum.

Ko od nas nije bio zanesen čudesnim događajima i izumima koje je stvorila mašta jednog Jules Verne-a. Ko može reći da njegov omladinski roman „Dvor u Karpaticama“ nije zaslužan za razvoj gramofona, filma i radija? U tom romanu hodaju po bedemima likovi odsutnih, čuje se razgovor onih, koji više nisu živi, a prenosi se šaptanje seljaka iz daleke krčme u vlastelinov dvor. A sve to izvode aparati koje je Jules Verne u svojoj mašti stvarao i u priču prenosio, a koje su mnogo kasnije razni izumitelji ostvarili.

A šta da kažemo istom za Verneovog Carevog Glasnika, tom najlepšem primjeru vršenja dužnosti!

Čitajući Smilesove odgojne knjige: Samopomoć, Štednja, Dužnost i Karakter, čitajući knjige Orison Swet Mardena: Volja i uspjeh, Samopouzdanje vodi pobjedi i druge koje sve kipte primjerima iz života velikih ljudi, tisuće mladića postali su bolji i čestitiji i mjesto da dane provode u besposličanju ili ispraznoj igri, prionuli su na rad i rad im je krunisan uspjehom.

Svaka djevojčica koja pročitala „Bakicu“ od Božene Njemcove osjetiće veličinu jedne žene, koja postaje majka a zatim bakica, koja svojom jednostavnom čestitošću i dobrim svojim srcem unosi radost i sreću u sve a oplemenjuje svakoga koga se samo dotakne ili mu se približi.

A šta da kažemo za najvećeg među najvećima, za Andersena?

„Opaki knez“ dodijao je cijelom svijetu. I taj silnik, koji ne da nikome živjeti, diže se napokon i na samog Boga. I diže se sve više i više i blizu je već nebesa a Bog posla malog, skoro nevidljivog komarca na ovog silnika. Od uboda tog maljušnog komarca smućen i smušen gubi on vlast nad samim sobom i nad svojom okolinom i od nasilnika osta samo teški bolesnik — ludak, kojega niko više nije slušao niti ga se bojao.“

Zar mi oko sebe ne vidimo mnoge takve nasilnike koji se oholo i razmetljivo izdižu iznad svojih bližnjih, tlače sve oko sebe a nije potreban čak ni komarac, nego treba da mu se temperatura podigne samo za dvije tri crtice iznad 37° i svemu je silništvu kraj. Budi dakle s k r o m a n uči nas ta priča.

Ili druga Andersenova priča. Ona, „o d j e t e t u, č i j e s e p r e z i - m e s v r š a v a n a s e n.“ U kući bogataša sakupila se djeca. Sve iz odabranih porodica. A kroz otškrinuta vrata viri jedan dječak koji ne smije unutra. Ne smije za to, jer mu se prezime svršava na . . . s e n. A prezime koje se svršava na . . . s e n to je prezime prostačko, prezime ljudi niskoga roda.

I gle šta biva. Ovu djecu iz porodica sa plemenitim prezimenom niko ne zapamti, nestade ih kao da ih nikada nije ni bilo a dvadesetak godina poslije toga dogadjaja onaj mali sa prezimenom na . . . s e n koji je samo kroz otškrinuta vrata smio da viri, kleše u mramor najljepše oblike, kleše kip Spasitelja kome se divi cijeli svijet. Jer taj mali, to je slavni danski kipar Thorwaldsen. A drugo jedno dijete o kome nema spomena u toj priči ali koje je tu priču zapisalo, čije se ime takodjer svršava sa prostačkim s e n to je sam A n d e r s e n, to je čovjek čije priče čitaju milioni i milioni.

Ne zdvajaj dakle, ako si niskoga roda. I ti od najnižega roda ako si pošten i vrijedan, ako upotrebiš darove koje ti je Bog dao možeš da se toliko uzdigneš da ti se i najveći do zemlje klanjaju.

Evo još Andersenove p r i č e o r u ž n o m p a č e t u. „Majci patki izleglo se neko čudno pače. Nije kao drugi pačići. Ružno je, gadna mu velika glava, čudno se gega, nespretno je i niko ga ne voli. Pačići ga kljucaju, majka ga gura. A šta se dogodi jednog lijepog dana! Majka patka ne vjeruje svojim očima. Gleda ona i gleda a po bari plovi lijep bijeli mladi labud. Bilo je to labudovo jaje iz kojega se izleglo ono ružno pače. Pa iz ružnog tobožnjeg pačeta postade eto lijep ponosan labud.“

Čujete li kako ova priča bodri i hrabri? Gore glave svi vi, koje priroda nije obdarila vanjskim ljepotom. Gore glave vi grbavi, kljasti i svi oni, kojima se svijet često ruga. Jer ako Vam je spoljašnost za ljudsko oko možda i ružna u Vama je bijela labudova duša, čisto srce i bistra pamet pa svaki od Vas može jednog dana doživjeti da se kao bijeli ponositi labud prošeće obalom i zaplovi po jezeru života.

Prije nepunih sto godina kada je cvala nedostojna trgovina rob- ljem javila se u Americi jedna žena. Zvala se Harriet Beecher-Stowe. Njena knjiga opisivala je patnje Crnaca, koje su tada bijeli ljudi prodavali i kupovali kao stoku. Razdvajali djecu od roditelja, braću od sestara, mučili ih i postupali s njima gore nego sa životinjama. Tu knjigu znade skoro svako naše dijete. To je „Čiča Tomina ko- l i b a“. I Čiča Tomina koliba, ta plemenita knjiga učinila je za oslo- bodjenje robova više nego svi dotadanji kongresi i dogovori. Ona je kao plameni protest išla od ruke do ruke, od kuće do kuće, od mjesta do mjesta, ljudi su se u čudu pitali da li je moguće da se tako nešto moglo dogadjati i — diže se snažan pokret za oslobodjenje robova. Ljudi vele da bi do oslobodjenje robova svakako jedanput moralo doći. Ali bez „Čiča Tomine kolibe“ došlo bi mnogo, mnogo kasnije.

Knjiga „Čiča Tomina koliba“ izvršila je jednu od najvećih misija na svijetu.

A da svrnemo malo pogled i na naš rodni kraj.

Nenatkriljiv poznavalac dječje duše, tumač njihovih radosti i tješitelj njihovih tuga, čovjek kome nema premca ni u jednoj književnosti svijeta Zmaj Jovan Jovanović — Čika Jova. Šta bi škole o školskim proslavama bez njegovih deklamacija, šta bi djeca bez njegovih pjesmica. Vedrina života, ljubav prema roditeljima, ljubav prema životinjama — i mačka i patka i slavulj i osa i struk jorgovana, žaba i maslačak — svim tim je Čika Jova okružio djecu, a djeca su tu ljubav prema svemu razumjela i stotruko davala.

Pogledajmo biografije naših velikih ljudi. Junak do junaka. Ne za sebe nego za svoj narod, za svog bližnjega. od Zrinjskog i Frankopana do Matije Gupca, od Karađorđa i njegovih junaka do naših legendarnih dvaju kraljeva od kojih jedan — Petar Osloboditelj zajedno sa svojim seljacima i vojnicima prelazi bojišta i neprohodne klance, a drugi — Aleksandar Ujedinitelj tragično gine za ideju mira — od njih znanih pa sve do onog Neznanog Junaka nad čijim grobom tisuće majki liju svoje suze, svaka misleći da oplakuje baš svoga sina, sve je to jedna beskrajna povorka uzora kako treba ljubiti svoju domovinu i kako treba raditi za dobro njeno. A samo se iz sretne i zadovoljne domovine može poći na onaj najteži ali najljepši put na kojem stoji napisano mir medju svim narodima.

Zar Nazorov „Veli Jože“ ne govori svojim mladim čitaocima: „Nije dosta biti velik i jak. Nije čak dosta imati dobro srce u grudima. Treba je još nešto. Treba biti mudar i oprezan. Jer ako to ne budeš, savladaće te mnogo slabiji od tebe. Zarobiće te i ti ćeš ma da si pozvan da vladaš, morati da vučeš tudja kola i da budeš tudji rob. I za to, nemoj se oslanjati samo na hrabru mišicu. Prošla su vremena hrabrosti Kraljevića Marka. Nastoj da bistrinom i spretnošću izmakneš svakoj zamci, koja ti se podmeće.“

Zar Ivana Brlić-Mažuranić pisac „Priča iz davnine“ nije sve svoje priče protkala srebrnim nitima morala i etike i unela neku čudesnu vedrinu koja oplemenjuje i diže dušu visoko, visoko.

A zar naša najveća vrijednost koju imamo, naša narodna pjesma ne kazuje omladini najljepše istine:

„Marko sine, jedini u majke,
Ne bila ti moja hrana kleta,
Nemoj, sine, govoriti krivo,
Ni po babu ni po stričevima,
Već po pravdi Boga istinoga!
Nemoj sine, izgubiti duše:
Bolje ti je izgubiti glavu,
Nego svoju ogrješiti dušu!“

Kuda će ljepša i uzvišenija pouka?

A na završetku da spomenemo još jednu narodnu pjesmu. Pjesmu sa malo neobičnom naslovom za nas gradske stanovnike:

„Jetrvice, Adamsko koljeno“

Jetrve, to su žene dvojice braće. Narod ne zna šta je to šogorica. On ima pravo ime za svaki stepen srodstva. A Adamsko koljeno znači potomak prvog čovjeka, Adama, Adamovo pokoljenje, dakle pravi čovjek — dobar čovjek.

Priča ta pjesma kako se jedna jetrva razbolila. Osjeća da će umrijeti, a jer ostavlja nezbrinuto dijete ona zove svoju jetrvu Koviljku i veli joj:

„Oj Koviljka, mila sestro moja!
Ja bolujem i hoću umrijeti
Pazi seko malog Mirka moga.
Kad Marinku b'jela hljeba sječeš
Podaj seko, i mojemu Mirku,
Podaj njemu od hljeba korice,
Nek se znade da je sirotica,
Da moj Mirko svoje majke nema...
Oj Koviljka, mila sestro moja!
Kad Marinku spraviš košuljicu,
Mome Mirku zakrpi traljicu. —
Nek se znade da je sirotica,
Da moj Mirko svoje majke nema.
Oj Koviljka, mila sestro moja!
Kad nam sveta nedjeljica dodje,
Kad izadješ na sokak medj druge,
Tvog Marinka na krilo posadi
Moga Mirka kod tebe na zemlju,
Nek se znade da je sirotica
Da moj Mirko svoje majke nema,
Oj Koviljko mila sestro moja!
Kad nam sveto Vaskrsenje dodje,
Kada djeci ruho pokrojite,
Vašem krojte kako Vam je drago,
Mome krojte čisto ruho crno,
Nek se znade da je sirotica,
Da moj Mirko svoje majke nema.
Oj Koviljka, mila jetrvice
Kad mi, sejo, u crkvu pošećeš

Tvog Marinka na ruci ponesi
Moga Mirka za ruku povedi. —
Nek se znade da je sirotica,
Da moj Mirko svoje majke nema.“
To izusti nevestica Vinka,
To izusti, pa dušicu pusti.
Hvala Bogu, hvala jedinome!
Koviljka je srca milostiva,
Ona znade što je sirotinjstvo
(Od maloće sirotica j' bila)
Prije Mirku b'jela hljeba daje
Prije Mirku neg svome Marinku.
Kadno sveta nedjeljica dodje
Kad izidje na sokak medj druge
Njenog Mirka na krilo posadi
Svog Marinka do sebe na zemlju,
Niko ne zna da je sirotica
I da Mirko svoje majke nema.
Kadno sveto Vaskrsenje dodje,
Kad na djeci ruho pokrojiše,
Kakvo Mirku, onakvo Marinku,
Čisti skerlet i zelenu svilu,
Svako misli i svako se divi:
Kako strina njeguje ih oba
Kao da su braćica rođjena.
Kad Koviljka u crkvu pošeće
Obojicu vodi za ručicu
Sa svih strana narod blagosilja
(Sam li Gospod iz nebeskog carstva)

Da li je ikada pero čovječije napisalo ljepši primjer čovjekoljublja nego što ga govore ovi stihovi. Kada daješ, nedaj da onaj kome daješ, osjeti da prima milostinju. — Kada daješ onome koji nema, daj mu više nego svom rođenom.

Ona omladina koja sa ovakvih izvora pije životnu vodu biće pokoljenje časti i slave. To će biti ljudi koji su u mladosti sagledali velike istine i koji će biti kadri da svoj život udese tako da nikada ne sidju sa puta čestitosti i poštenja.

A time je onda i omladinska knjiga potpuno ispunila svoj zadatak.

Zagreb, 30. V. 1938.

Veljko Vasić.

KOŠNICA — TROFEJ ZA NAJBOLJU FREKVENCIJU U 77. DISTRIKTU

Rotary klub Zagreb ustanovio je godine 1952 trofeju za najbolju frekvenciju u 77 distriktu u vid srebrne košnice sa zlatnim pčelicama.

Prvi puta predana je ova košnica na čuvanje R. C. Osijek, jer je klub Osijek u 1952/53 godini imao najbolju frekvenciju u distriktu (85·44%).

Poslije R. C. Osijek pridržava ovu trofeju R. C. Vukovar neprekidno kroz četiri godine ovako:

1953/54	godine sa prosječnom frekvencijom od	81·04%
1954/55	„ sa „ „ „	87·07%
1955/56	„ sa „ „ „	88·11%
1956/57	„ sa „ „ „	91·49%

Prema pravilniku koji je bio izradio R. C. Zagreb predana je ova trofej na diskretnoj konferenciji u Skoplju godine 1957 Rotary klubu Vukovar u vlasništvo.

U želji, da se u našem distriktu gaji što bolje i iskrenije drugarstvo, R. C. Vukovar po primjeru R. C. Zagreb, smatra za svoju ugodnu dužnost, da obnovi trofeju za najbolju frekvenciju u distriktu opet u vidu srebrne košnice sa zlatnim pčelicama, jer je to zaista najbolji simbol marljivosti.

U sporazumu sa bratom guvernerom izradio je R. C. Vukovar slijedeći:

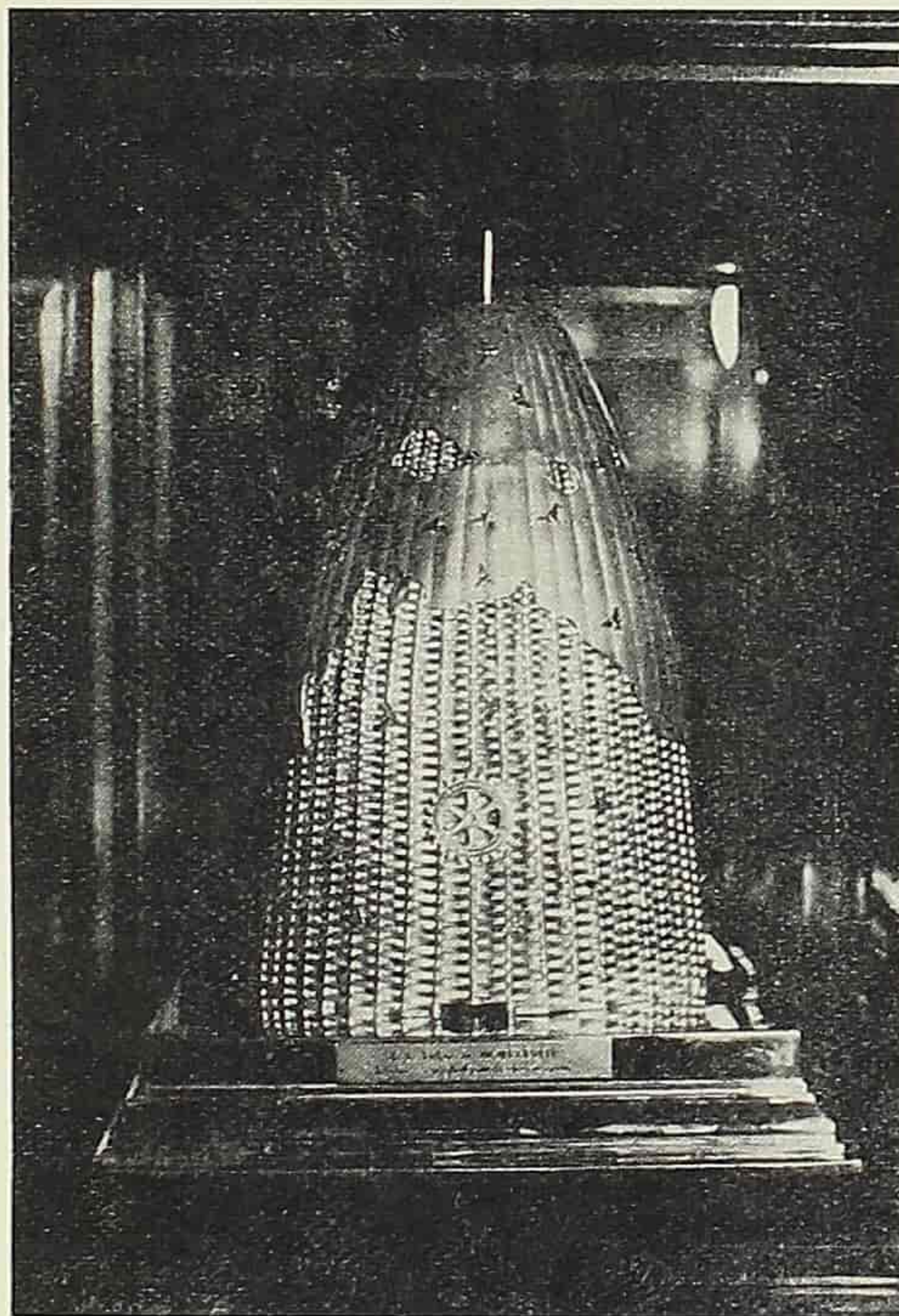
Pravilnik o košnici kao trofeji za najbolju frekvenciju u 77 distriktu.

1) Rotary klub Vukovar ustanovljuje trofeju za najbolju frekvenciju u 77 distriktu u obliku srebrne košnice (pletare) sa zlatnim pčelicama.

2) Košnicu dobiva prelazno onaj klub u distriktu, koji je dotične godine imao najbolju prosječnu godišnju frekvenciju, računajući godinu od 1. marta do konca februara slijedeće godine.

3) Ovu frekvenciju utvrđuje svake godine guverner na distriktnoj konferenciji, te košnicu predaje dotičnom klubu pod uvjetima ovog pravilnika.

4) Košnica ostaje trajna svojina onoga kluba, koji će do konca februara 1942 godine pokazati najbolju sveukupnu frekvenciju raču-

najući od 1. marta 1937 godine, bez obzira na dobitnike u pojedinim godinama.

5) Ovu konačnu najbolju sveukupnu frekvenciju pod t. 4) utvrđuje odbor na distriktnoj konferenciji 1942 godine u koji ulaze:

a) guverner, koji vodi distriktnu konferenciju 1942 godine;

b) pretsjednik kluba u mjestu gdje se održava distriktna konferencija,

c) predstavnik R. C. Vukovar.

6) U slučaju da se ustanovi, da bi za prvu godinu trebala ova košnica prelazno pripasti R. C. Vukovar, to se umoljava R. C. Zagreb, da istu primi na čuvanje za godinu dana, da se na taj način oda priznanje osnivaču prve košnice.

7) Ovaj je pravilnik prihvaćen jednoglasno na 287. sastanku R. C. Vukovar na dan 11. aprila 1938 godine sa željom, da se u našem distriktu gaji što bolje i iskrenije drugarstvo, koje se može ostvariti samo sa visokom frekvencijom.

IZ ROTARSKOG SVETA

ČEHOSLOVAČKA, 66. DISTRIKT R. I.

Dr. František Král — guverner 66. distrikta R. I.

Dr. František Král, guverner 66 distrikta.

MUDR František Král rođen je 18. avgusta 1892 u Albrechtima, srez Tyn nad Vltavom u Češkoj. Srednju školu je učio u Pisku, visoku veterinarsku školu u Beču, gde je posle odsluženja vojničkog roka postao veterinar. Godine 1916 pozvan je na veterinarsku visoku školu u Beču kao inspektor. Tamo je izradio disertacijski rad i promoviran za doktora interne medicine. Odmah posle prevrata 1. novembra 1918 nastopio je služb kao kotmandant vojne bolnice za konje u Pisku, a zatim je pozvan u Prag, gde je sagradio i vodio novu vojnu podkivačku školu u Karlinu (Prag).

Naskoro mu je ministarstvo prosvete poverilo predavanja o podkivanju i kopitima na veterinarskim kursevima filozofskog fakulteta na Karlovom univerzitetu u Pragu. Istovremeno je predavao na zemljodelskom fakultetu češke tehnike u Pragu i o veterini kao zastupnik prof. Kašparka, koji je otišao u Sibiriju.

Krajem god. 1919 ga je ministarstvo prosvete pozvalo na veterinarsku visoku školu u Brnu, gde je držao predavanja iz interne medicine i kliničke propedeutike i vodio internu kliniku. Godine 1921 se habilitirao iz unutrašnje medicine a naskoro zatim je imenovan za vanrednoga profesora.

Od god. 1924 dalje predaje na Masarykovom univerzitetu o prilepčivim bolestima životinja, koje se odnose i na čoveka.

1. januara 1927 bio je naimenovan za rednog profesora specijalne patologije i terapije unutrašnjih bolesti domaćih životinja. U početku g. 1928 osnovao je kod interne klinike odeljenje za životinjske bolesti, kojeg je g. 1929 i proširio na bolesti dragocenih životinja s krznom.

Osnovao je i uredjuje „Kliničke rasprave veterinarske visoke škole“ od 1924/1925 dalje.

Publicirao je mnogo izvornih radova iz veterine i u drugim stručnim listovima: českim, nemačkim i engleskim.

Važniji njegovi radovi odnose se na sledeća područja: endoskopija, kronične interstitalne hepatide konja, enzootička haemoglobinurija, strongylose životinja, infektivna anemija itd.

Neki njegovi filmovi su na svetskom glasu kao i njegov rad na internoj klinici iz oblasti veterinarske roentgenologije.

Iz njegovog zavoda izašlo je preko 40 disertacija, kao i jedan habilitacioni rad.

Jugoslavenska vlada ga je odlikovala ordenom Sv. Save II. st., predsednik poljske republike krstom ordena „Polonia restituta“. Dalje je guverner Kral počasni predsednik Udruženja veterinarskih lekara u Brnu, redovni član Čehoslovačke poljodelske akademije, član čehoslovačkog Dermatološkog Aerokluba, vodja interne klinike i poliklinike. Školske 1931—1933 godine bio je rektor visoke veterinarske škole u Brnu. Godine 1937/38 bio je

predsednik Rotary kluba u Brnu, a za godinu 1938/39 bio je izabran za guvernera 66. distrikta Rotary International.

Rad guvernera i distrikta

Dok je naš budući rot. guverner dr. Kral sada na konvenciji R. I. u San Francisco, je naš sadanji guverner Hyka oficijelno posetio 9 ostalih klubova te je i s ove strane ispunio svoju guvernersku dužnost. U svom poslednjem guvernerskom pismu od 15. juna 1938 oprostio se guverner Hyka od svih čehoslovačkih rotara, zahvalivši se svima za pomoć, saradnju i poverenje, kojeg su mu iskazali i obećao, da će se kao običan rotar posvetiti punim intenzitetom medjunarodnoj rotarskoj službi, tj. upoznavanjem inostranih krugova, naročito rotarskih sa čehoslovačkim problemima i prilikama; u tom svojem pismu je dalje rekao, da se Rotary, iako je prošla godina u političkom pogledu bila godina velike napetosti, katkada i pretećeg razvoja, u Čehoslovačkoj, a naročito medju Česima i Slovacima, jače utvrdio. U istom pismu konačno podvlači, da su posete u klubovima za njega značile radost, što se svuda našao prijateljstvo, što je najlepši cvet rotarstva, tako da će ovu godinu uvek smatrati za jednu od najlepših u svom životu.

U klubovima su funkcioneri podnosili svoje izveštaje i predale dužnosti u ruke novim upravama.

U velikom broju klubova raste broj onih, koji idu na odmor te je zbog toga učestvovanje na nedeljnim sastancima manje.

Celokupni bilans rada naših klubova za 1937/1938 dobar je i pokazuje stalni porast našega rotarstva u sve četiri rotarske službe. Čehoslovački rotari stupaju u novu klupsku godinu radosno, odlučno i sa punom verom, da će bez svega prebroditi poteškoće, koje je stvorila domaća i inostrana poli-

tička situacija, te da će sve drage rotare povesti snažnije u pristanište mira i radosnog sudelovanja svih za sve.

Rad nekih naših klubova

Usti nad Orlici. — Rot. Velebil predavao je o „veštačkom oplodjivanju“, rot. Pelinka o modernom upravljanju i belenju tekstilnih vlakana. Da se poveća poseta na svesokolskom sletu darovali su 1000 Kč za omladinu i devojčice mesnog Sokola.

Užhorod. — Napravio ekskurziju do izložbe Podkarpatskih elektrana, na kojoj je rot. sekretar ing. Hrabar dao detaljan opis razvoja i upotrebe elektriciteta u Podkarpatskoj Rusiji s obzirom na kulturni i privredni značaj ove pokrajine.

Visoke Myto. — Učestvovali su na sastanku međunarodnih komiteta istočnočeskkih rotarskih klubova u Žamberku.

Zlin. — Budući naš guverner dr. Kral odlikovao je našeg počasnog člana rot. Čiperu značkom moravskog Aerokluba za zasluge za aviaciju. O vanrednim događajima 21. maja izvestili su rot. Landa iz Londona, rot. Udržal iz Pariza i rot. Meisner iz Rima, koji su bili slučajno onog dana u tim gradovima.

Žamberk. — Umro je bivši predsednik kluba rot. Nettle. U njegovu uspomenu su članovi kluba darovali 1500 Kč za odbranu države. Nastavljajući započetu akciju za propagandu ČSR poslali su dopise na 24 strana kluba.

Banska Bistrica. — Proslavili su 150 sastanak i priredili sastanak s abiturijentima srednjih škola u gradu.

Bratislava. — Gost — nerotar dr. Papanek, predsednik bratislavskog astronomskog društva predavao je o bratislavskoj astronomskoj observatoriji na Napoleonovom vršku.

Brno. — Bivši ravnatelj R. I. i bivši naš guverner dr. Neuwirt je refe-

risao o poljskoj distriktnoj konferenciji u Bilsku, na kojoj je zastupao R. I. Gost, pukovnik Plass, pokrajinski komandant aviacije, je predavao: Je li aviatorski rat moguć? Ostali gosti: braziljski poslanik Mr. Sebastias Sampaio, četiri vojnička reprezentanta Brazilije i američki Čeh, privrednik Valenta iz Los Angeles (Kalifornija).

Časlav. — U slobodnom razgovoru klub je govorio o prilikama u margarinskoj industriji, o osnivanju Zaštite majki i dece, o današnjim prilikama u gvozdjarskoj trgovini u Nemačkoj te o pripremama za zgradu Socijalnog doma u Časlavu.

Česki Tešín. — Interesantno je bilo predavanje rot. Petrika „Istina u pogreški“. Na poljskoj distriktnoj konferenciji u Bilsku učestvovala su 4 rotara.

Česka Trebova. — 2 člana posećila su klub Olomouc. Takodjer su na sastanku međunarodnog komiteta istočnočeskkih klubova učestvovala dva člana.

Česke Budějovice. Rot. Matoušek predavao je o temi „Pažnja na stare slike.“ Rot. Halbich izneo je svoje utiske na putovanju po Nemačkoj do Hamburga, gde je bio baš u kritičnim danima 21. i 22. maja 1938.

Hodonín. — Rot. Vrana je dva puta govorio o čehoslovačkom žitarskom društvu. Rot. Fürst je predavao o budućnosti rotarstva. Na troškove kluba gradi se dečje igralište za 18.000 kruna; gradnja je već otpočela.

Hradec Králové. — Rot. Reichl govorio je o uspehu čehoslovačke arhitekture kod raspisa za gradnju vladine palate u Turskoj, rot. Tobiaš o populacionom problemu ČSR, rot. Čtyrky o sudjelovanju ČSR na mednarodnoj izložbi u New Yorku. Radi na osnivanju kluba u Nachdonu te je već održao sastanak sa tamošnjim pripremnim odborom.

Chrudim. Zabavno je bilo predavanje rot. Kokeša o srednjevekovnom lekarstvu „O klistiru, naočalima i crnom otrovu“. Za njihov bilten, koji izlazi (na francuskom jeziku), vlada u inostranstvu veliki interes.

Karlove Vary. — Predavanje o putovanjima održali su rot. Schlecht „O gradovima i zamkovima u ČSR“ i rot. Maczek „O švedskoj“.

Kolin. — Debatirali su o izstupu nemačkih rotara i likvidaciji kluba Usti nad Labem. Rot. Gronych predavao o samopožrtvovanju.

Košice. — Dobili su nagradu kluba Poprad-Vysoke Tatry za najveću posetu njihovog kluba, a zato su od tamošnjeg kluba primili na ferije više siromašne košičke dece. Darovali su i 5000 kruna za potporu za učestvovanje na sokolskom sletu u Pragu i 2000 kruna za državnu odbranu.

Kromeriž. — Priredili su prvi Ladies Night, na kojem je učestvovalo 52 lica te je potekao veoma srdačno i prijateljski.

Kutna Hora. — Rot. Bednarik-Fikar predavao je o temi „Polenski proces i sporovi oko ritualnog umorstva.“ Odobrena je molba tamošnjeg ugostiteljskog udruženja, da bi njihovi učenici pripremili i rotarski sto.

Ledeč nad Sazavou. Klub je posetio guv. Hyka te ih potanko informirao o medjunarodnoj službi.

Marianske Lazne. — Veoma aktuelno i potrebno je bilo predavanje rot. Woderera „Engleska nekad i sad“,

rot. Maier i Petersa o budućnosti rotarstva i rot. Petersa „Novac i zamena robe“.

Melnik. — Osnivanje kluba u Slanom ustupili su praškom klubu. Rot. Bečvar je predavao „Kako treba čitati bilanse“.

Mlada Boleslav. — Od predavanja treba spomenuti rot. Stehlika „Nauka o baštinjenju“, rot. Pazdernika „O prvoj pomoći“. Pretsednik kluba Šembera je bio kao nadporučnik pozvan na vojničke vežbe.

Moravska Ostrava. — Otvorili su dve nove klasifikacije. Gost — nerotar prof. Zbavitel je predavao o Slovačkoj. Izveli su skupljanje dobrovoljnih priloga za odbranu države. Debatirali o današnjoj političkoj situaciji u Evropi, o manjinskom pitanju kod nas i u drugim državama kao i o potrebi propagande za ČSR u inostranstvu.

Novy Bydžov. — U društvu dama su napravili izlet u Smidar na crkvenu svečanost. Predavao je učitelj Zavesky o sokolskim izletima i radu sokolstva.

Olomouc. Na veoma uspelom sastanku sa damama je rot. Groagem podario svakoj dami starinsku voštanu sveću. Rot. Kožmar (Mor. Ostrova) je govorio o nemačkim manjinama u Evropi i o potrebi uspešne propagande za ČSR u Engleskoj.

Opava. — Debata o budućnosti rotarstva i razgovor o gradskim električkim preduzećima.

Vaczlav Rudl, Mlada Boleslav.

Rotarske radosti. Br. Tasi Tasiću, Bitolj, verila se je kćerka Olga. — Tajnik kluba Čuprija-Jagodina-Paraćin br. Josip Pejcha udao je svoju jedinicu. — Br. Mile Tasić iz Jagodine verio se je i njegova svadba održaće se 17. jula u Jagodini. — Vredni tajnik Rotary kluba u Nišu br. B. Milošević verio se sa g-com Henriette Simone Manite iz Nice te je tako poslužio četvrtom rotarskom cilju. — Predsednik Rotary kluba Sombor br. Milenko Petrović verio je kćer.

Naša bratska čestitanja.

IZ NAŠEG DISTRIKTA

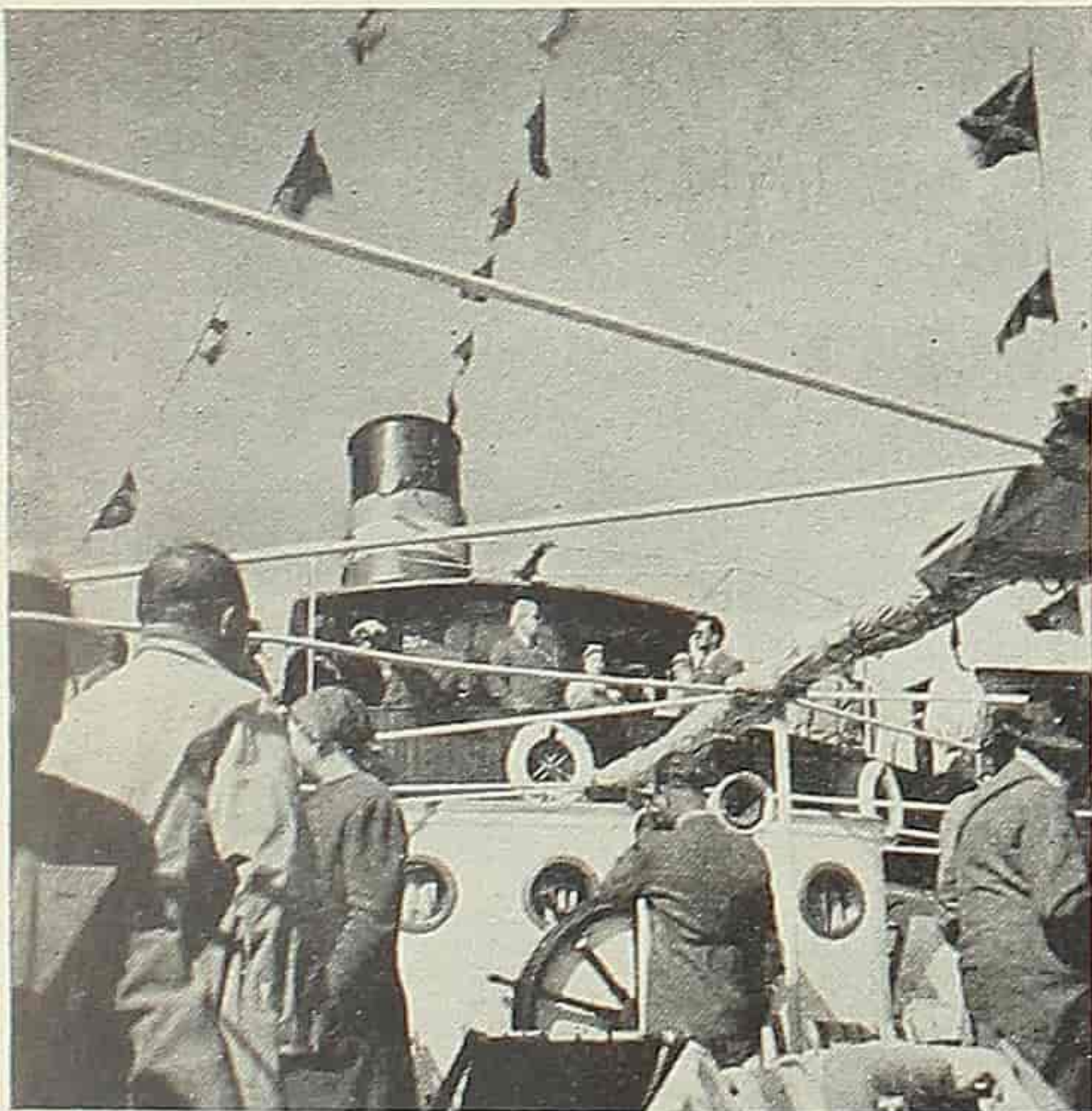
Promene u članstvu:

NOVI ČLANOVI:		
Mesto, ime, prezime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa : poslovna privatna
SUBOTICA:		
1. Milan Draganić, zastupnik banke	Filatelija Philatelie	Piukovićeva br. 56
2. Dušan Kostić upravnik pošte I.	Pošta i brzojavi Poste a. Telegraphe	Subotica, Pošta I. Tel. 4-89 Poštanska zgrada I. Tel. 8-85
BAČKA TOPOLA:		
1. Vig Josip, vlasnik knjižare	Knjižarstvo Book retailing	Bačka Topola Tel. 16
BANJA LUKA:		
1. Dr. Gjuro Martinović, načelnik odelj. za soc. pol. i nar. zdr. kr. b. upr. u B. Luci	Javna higijena	
OSIJEK:		
1. Dobrovolny Vilim ravn. Jug. dr. žigica a. d.	Proizvodnja žigica Match manufac- turing	Drava, tvor. žigica Tel. 25
VRŠAC:		
1. Glos Mihael	Proizvodnja brašna Flour manufactu- ring	Obilićeva 5 Tel. 59
IZTUPILI IZ KLUBA:		
ĆUPRIJA-JAGODINA-PARAĆIN: Ing. Zvonimir Dojčanski, zbog premeštaja Miodrag Matić, zbog premeštaja		
NIŠ: Vukašin Antić, zbog premeštaja		
SKOPLJE: Velimir Popović, zbog premeštaja		
ZEMUN: Novak Franjo, zbog preseljenja		
NOVI SAD: Aleksandar Adamović, umro 5. juna		
SUBOTICA: Dr. Ivo Boski, zbog preseljenja		

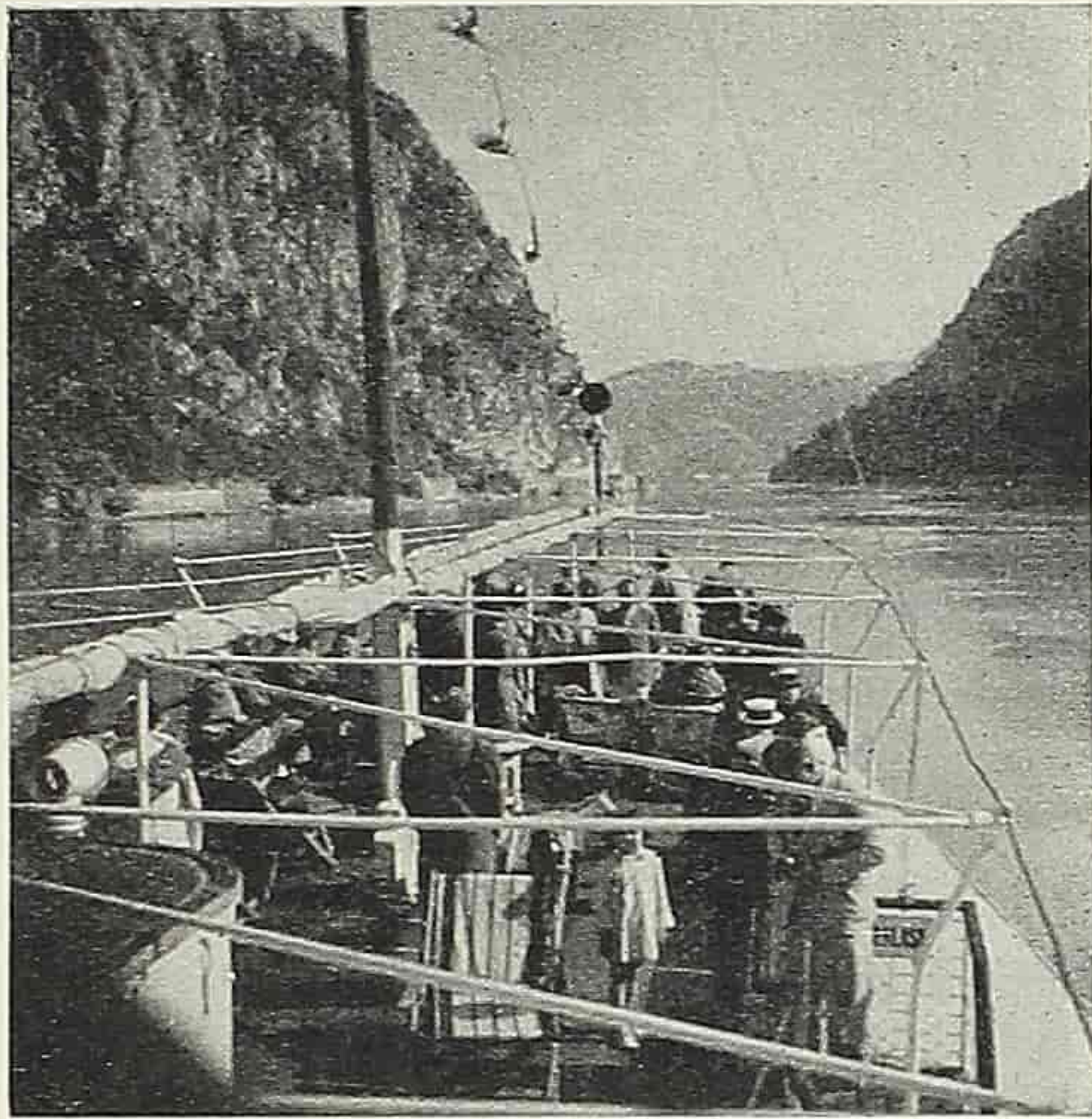
400. SVEČANI SASTANAK R. C. NOVI SAD

Rotary klub Novi Sad dobro je uradio, da je svoj 400 sastanak priredio na ladji, koja bi plovila Dunavom pored lepe pokrajine te bi tako povećala dobro raspoloženje na sastanku. Zato je i poziv kluba na tu svečanost naišao na lep odziv i 25. juna se na ladji, pored mnogobrojnih novosadskih brata, našao i veliki broj zastupnika ostalih bližih i daljih klubova. Naročito je časno bio zastupljen beogradski klub a za njim i vukovarski, pančevački, a bili su prisutni i rotari iz klubova Bačka Topola, Petrovgrad, Sombor, Stara Kanjiža, Stari Bečej i Subotica, pored gosti nerotara.

Na ladji „Karadjordje“ postavljen je lepo ukrašen rotarski sto i predsednik novosadskog kluba brat dr. Branko Petrović mogao je posle večere da otvori svečani deo sastanka. Markantnim potezima je istakao značaj 400. sastanka za klub, koji se nalazi već u 9 godini svoga opstanka. Zahvalio se svima braći i sestrama, koji su učestvovali na svečanosti za sve čestitke i izraze prijateljstva. Sekretar brat dr. Mirko Balabušić je podneo opširan izveštaj o

Dr. Stevan Čirić, predsednik Nar. skupštine, sa grupom izletnika na komandnom mostu.

„Karadjordje“ sa izletnicima ulazi u Djerdapsku klisuru.

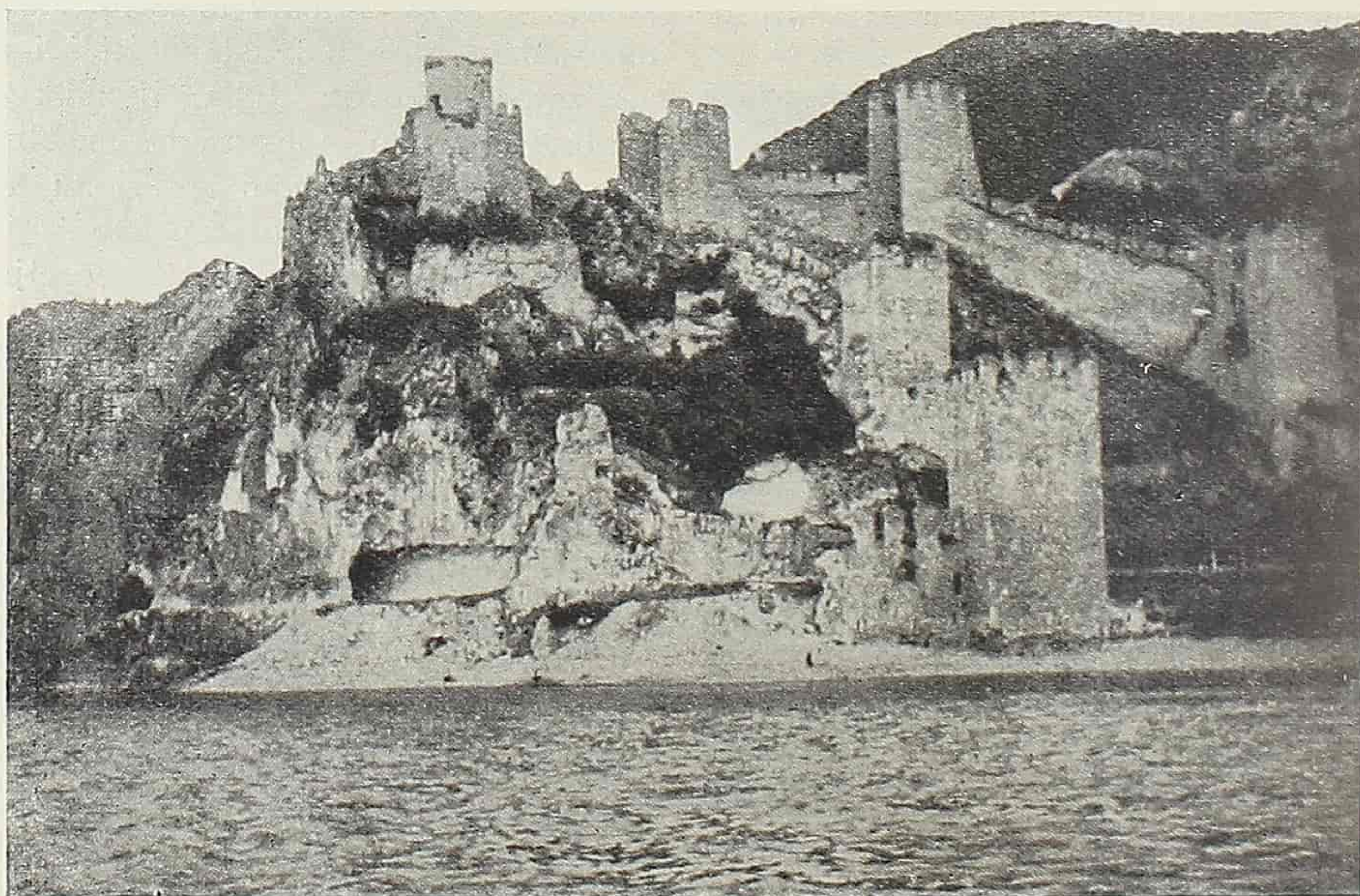
devetgodišnjem radu kluba. Brat Ika Panić, je govorio u imenu svih, kad je pozdravio novosadski klub, naročito zbog toga što je bio jedan od onih, koji su radili na osnivanju toga kluba.

Brat Miloš Lepedat iz Sombora zahvalio se novosadskom klubu za svu pomoć u radu, ističući naročito, da je novosadski klub bio ustanovitelj i organizator njihovog kluba. U znak zahvalnosti predao je novosadskom klubu ukusan poklon — lepo izradjenu plaketu, koja treba da ostane kao trajan spomen. Novosadski klub je s veseljem primio taj značajni poklon.

Zatim je otpočeo drugi deo dnevnoga reda. Brat sekretar kao i brat blagajnik su podnesli svoje izveštaje iz kojih se vidi veliki rad kluba v prošloj godini. Na kraju godine klub je raspolagao s 20.552 dinara gotovine. Posle tih izveštaja i izveštaja nadzornog odbora je brat dr. Branko Petrović predao predsednički čekić novom predsedniku bratu dr. Milanu Sekuliću. Brat dr. Sekulić je preuzimajući čekić rekao da ga prima kao simbol rotarstva i prihvata ga zajedno sa novom upravom ne samo kao ukazanu čast nego

još više sve one dužnosti koje neminovno prate ovo rotarsko znamenje. Pre svega zahvaljuje se staroj upravi da je ovaj svečani sastanak održala pod krvavim beogradskim stenama, jer Rotary klub Miletićeva, Politova i Tomićeva Novog Sada, nije mogao za ovako radosnu priliku naći herojskiju sredinu od ove, gde nas sve potseća na žrtve ljudi koji su opštem dobru služili. Prelazi na rad našeg kluba koji je bio u Vojvodini rasadnik rotarskih ideja i ideala i naročito ističe, da je iz redova ovog kluba rotarski pokret dobio u osobi pastguvernera Dr. Vladimira Belajčića svoju magistralnu figuru upravo evropskog značaja. Izražava uverenje da će rotarstvo u Jugoslaviji tek sada krenuti punom snagom širenju svojih ideja jer je primanjen doživotnog počasnog guvernerstva od strane Nj. Kr. Visočanstva Kneza Nemesnika Pavla rotarski pokret stupio u svoju novu fazu razvoja. Ovaj deo govora svi prisutni su saslušali stojeći i klicali su Nj. Kr. Visočanstvu Knezu Pavlu. Pretsednik potom opšir-

nije izlaže ideje rotarstva i naročito podvlači da je teško biti pravi rotar u punom smislu rotarske ideologije. Za prave rotare su predestinirani samo dobri, moralni i iskreni ljudi. Samo takovi ljudi mogu u sebi osećati nagonsku potrebu da služe na ostvarenju rotarske ideologije koja se sva svodi, ukratko, na svoj jednostavno uzvišeni oblik: na služenje našim idealima. Naj-savršeniji oblik služenja rotarskog jeste služenje zajednici. Opširno zatim govori o destruktivnim elementima sredine i egocentrizmu i naglašava veličinu rotarskog ideala služenja zajednici. Jugoslavensko rotarstvo se interesuje za sve emanacije našeg javnog života, voli naciju i otadžbinu i kao svoj vrhovni ideal, u smislu rotarske ideologije, smatra služenje. Samo dobar Jugosloven može biti dobar rotar. Veliki su moralni fondovi Jugoslovenstva i ono nikad ne divergira sa sveopštim idealima rotarske ljudske zajednice. Na završetku svoga govora predsednik govori o potrebi intimnijih sastanaka, do kojih dolazi do izraza i žudnja da se u tre-

Ostaci golubačkog grada.

nutnoj radosti zaborave tegobe svakodnevnog života i apeluje na sestre i braću da stave svoje plemenite energije u službu četiri rotarska ideala.

Posle službenog dela sastanka otpočeo je u prijatnom raspoloženju za-

bavni deo, koji je dugo trajao i u ponedeljak izjutra je ladja posle jedne prijatne, lepe i ugodne šetnje kroz velelepne i romantične klisure Djerdapa ponovno pristala u beogradsko pristanište.

† ALEKSANDAR ADAMOVIĆ

Na 405. sastanku (5. juna) Rotary kluba Novi Sad održao je predsednik br. dr. Branko Petrović povodom smrti br. Aleksandra Adamovića ovaj govor:

Draga braćo — sa tužnim osećajima u srcu i velikom boli u duši ustajem da otvorim današnju našu sednicu. Sudbina je opet istrgala iz naše sredine jednog našeg brata. Mi smo izgubili našeg dragoga i vernoga Sašu Adamovića. Od osnivanja Rotary kluba u Novom Sadu on je bio član kluba. Učestvovao je već u radu oko samog osnivanja. Sve do poslednjih dana, dok ga nije podmukla bolest okovala za krevet, iz kojeg nije više ustao, on je bio vredan i marljiv rotar. Kroz dugi niz godina, skoro kroz celo vreme od kada postoji naš Klub, brat Saša je prednjačio primerom u pogledu prisustvovanja na sednicama. Uvek je bio na radu naših sednica i samo izvanredne prilike mogle su da ga u tome spreče. Takav je bio i u svome pozivu. Kao jedan od naših najvećih proizvodnjača — vinogradara, — on je celom svojom plemenitom dušom voleo svoj poziv. U krugovima privrednika uživao je ugled, poštovanje i nedeljive simpatije. Uvek tih i skroman, on je živio i radio za svoju milu porodicu, za svoj poziv i za Rotarstvo.

Njegovu preranu smrt oplakuje njegova supruga i dve čerkice. Naš Klub mnogo, vrlo mnogo gubi u bratu Saši — i stoga je i naša bol velika i duboka. Molim Vas draga braćo, da ćutanjem od jedne minute odamo dostojnu poštu uspomeni dragog nam brata Saše Adamovića — Slava mu!

U zapisniku toga sastanka čitamo dalje:

Prisutna braća stojeći saslušala su reči br. predsednika u pobožnoj tišini odajući pok. br. Saši poslednju poštu sa šutanjem od 1 minute i „Slava mu!“

Plenum je rešio da svi članovi korporativno prisustvuju sahrani. U ime Kluba održaće posmrtno slovo br. Dr. M. Popov. — Svaki član će uplatiti 50% više od svoje redovne članarine, koja suma će se predati novosadskim karitativnim društvima i ustanovama.

Rotarska odlikovanja. Br. dr. Prokopije Uzelac, Osijek, odlikovan ord. Jugoslovenske krune IV. stepena sa palmom. — Br. Lisičić, Split, imenovan je počasnim vicekonsulom Kraljevine Nizozemske. — Br. Danilo, Split, postavljen je za direktora primorske finansijske direkcije. — Br. Šaca Stefanović, Zemun, odlikovan je redom Sv. Save IV. kl. — Naša čestitanja.

R A D N A Š I H K L U B O V A

BAČKA TOPOLA. — U toku ovog meseca održao je klub 4 sastanka sa prosečnom frekvencijom od 89,25%. Broj članova se povisio sa primanjem novog člana, brata Vig Josifa, vlasnika knjižare fme ud. Wilhelm Mikše. Održana su 2 predavanja i to: brat Roder Oskar: „Sedam dana po obali našeg divnog Jadrana“ i brat Trbović Djura: „Etički značaj Vidov dana.“ Poslednji sastanak u mesecu bio je svečani sa sestrama i to u znak proslave 5 god. opstanka kluba. Ovom prilikom su nas posetili u većem broju članovi kumovskog kluba iz Subotice. — Koncem ovog meseca je nagradio 5 dobrih učenika osnovne, odnosno Trgovačke škole sa iznosom od Din 700.—.

BANJALUKA. — Na prvom sastanku je održao br. dr. Moljević referat iz zvanja, o vjerovanju zminjanaca, da će led pobiti ljetinu, ako se izvrši ekshumacija leša za slučaj bratoubištva, jer se u takvom slučaju svaka kap ljudske krvi ima ukopati. Br. Burda održao je predavanje „Naša izvozna trgovina ribom, s obzirom na novostvoreno stanje u bivšoj Austriji“. — Br. Dr. Bukinac je održao referat o tropskim bolestima te o vitaminu E.

BEOGRAD. — 475-tom redovnom sastanku, 6. juna o. g., prisustvovao je francuski poslanik u Beogradu g. Brugère kao i nekoliko uglednih Francoza. Na prvem sastanku držao je rot. Dragomir Pavlović predavanje na temu: „O našim privredno-finansijskim vezama sa Francuskom“, a rotar Dr. Pržić — predavanje na temu: „O političkim i kulturnim vezama jugoslovena sa Francuskom“. Pored toga su mnogi beogradski rotari evocirali svoje uspomene na susrete sa Francuzima za vreme rata, kao i na svoja bavljenja u Francuskoj. G. Brugère je u svome govoru naročito zahvalio beogradskom klubu na prijemu koji je

2. marta o. g. priredjen u čast njegovog zemljaka, g. Maurice-a Duperrey, predsednika Rotary International. Na 476-tom sastanku održao je rot. Dr. Kondić vanredno zanimljivo predavanje na temu: „O golubačkoj mušici“. Gost rot. Todor Mahin iz Zemuna govorio je zatim o srdačnom prijemu na koji je naišao, kao jugoslovenski rotar, na konferenciji čehoslovačkog distrikta. Rot. Edo Marković, koji je nedavno putovao po Čehoslovačkoj gde je prisustvovao sednici Jugoslovensko-češke trgovinske komore, izlaze svoje utiske. On se divi visokoj svesti, energičnoj disciplini, i mirnom ali kuražnom držanju celog čehoslovačkog naroda u onim najtežim danima. Na 477-tom redovnom sastanku, 27. juna o. g., izvršena je predaja dužnosti novoj upravi kluba. Ovaj sastanak je održan kao Ladies' Night i praćen koncertnim odelenjem.

BITOLJ. — Veoma uspelo sestrinsko veče održano je 1. juna na kome su pored sestara bili prisutni i gosti rotari i nerotari van Bitolja. Brat Br. Naumović održao je stručno i zanimljivo predavanje o soji, a sestra A. Ilića optevala je uz pratnju klavira melodične narodne pesme. — Brat Kešeljević prikazao je značaj i uspeh vazduhoplovne izložbe u Beogradu. — Brat dr. Robe izneo je sadanju fazu pitanja regulacije reke Crne osvrćući se naročito na finansijsku stranu toga pitanja.

ĆUPRIJA - JAGODINA - PARAĆIN — Br. Juraj V. Gattin održao je predavanje o naslednom pravu žene po starom srpskom zakonu i po projektu novog zakona. Izložio je položaj žene u Srbiji i njenih skućenih prava, prava nasledstva i t. sl. — 25 juna održan je sastanak sa sestrama rotarkama i gostima na terasi kantine fabrike štifa „Vlade Teokarovića i Komp.“ u Paraćinu.

DUBROVNIK. — U svojoj guvernerskoj poseti obišao nas je ovoga meseca brat Stevan K. Pavlović, guverner 77 distrikta. U njegovu počast priredjeno je sestrinsko veče, kome je pored sestara rotarki prisustvovala i supruga brata Pavlovića. U svome govoru naglasio je brat guverner, da je Dubrovnik s računom ostavio kao poslednji za svoju posetu, želeći da time zasladi svoju guvernersku delatnost. — Posredstvom rotara Gillgrassa primili smo zastavicu od R. C. Leeds u Engleskoj. — Brat Dr. Matija Vidoević održao je referat „Komunalni problemi Dubrovnika“, a brat Dr. Šime Mazić „Produkcija sirove nafte“.

KARLOVAC. — Imao je 15. juna sastanak članova sa suprugama, koji je potpunoma uspio. U glavnom govorilo se je u službenom dijelu o karitativnim akcijama. Ovaj sastanak održao se je u novo uredjenim prostorijama hotela „Korana“ kojeg vodi društvo gradskih činovnika u Karlovcu. Na sastanku od 20. juna 1958. održao je predavanje br. A. Hoppe o „Prizadu“, a po kojem razvila se je vrlo živa diskusija. Predavač dao je sliku postanka, razvitka i današnjeg stanja Prizadovoga. Na sastanku od 27. VI. 1958. govorio je br. R. Kratochvil, o svom sudjelovanju kod otvaranja doma Jadranske straže u Karlovcu. Dom je podignut u Kraljevici, i u njem će ljetovati karlovačka omladina. Votirano je din 500— za nabavu poučnih knjiga, koje će se ovom domu u Kraljevicu odaslati. Br. dr. St. Rendulić, govorio je o historiji Jadranske straže, u Karlovcu, čiji osnivač je jedan od najskromnijih članova ovog kluba t. j. br. Tone Vuković. Klub je sazvaao za 14. VIII. 1958 medjugradski sastanak na Plitvičkim Jezerima, kojem su se za sada priključili klubovi iz Banja Luke, Splita, Sušaka i Šibenika, te čim prikupi potrebne podatke glede ob-

skrbe i programa, razaslati će potrebne pozive sa uputama klubovima. Inače je klub cijelog mjeseca juna normalno radio, a frekvenca bila je zadovoljavajuća.

LJUBLJANA. — Na prvem sastanku v juniju smo mnogo razpravljali o zunanji politici na osnovi izvajanj br. Viranta. Zlasti nas je zanimal položaj Češkoslovaške. — Na drugem junijskem sastanku je predavao br. dr. Stele o mednarodni obrtniški razstavi v Berlinu, pri katere organizaciji je, kar tiče Slovence, tudi sodeloval. Razstava je bila lepa ter nam je prinesla priznanje. Izdelki slovenskih obrtnikov so se dobro postavili. Drugi del predavanja br. dr. Steleta je bil posvečen sodobni arhitekturi in zunanji sliki Berlina. Zgradbe nove Nemčije so dejansko učinkovite ter dajejo vpogled v dušo nemškega naroda. — Sredi junija smo imeli lep večer, ko so nas obiskali bratje iz Maribora 10 po številu na čelu s predsednikom dr. Rapotcem in tajnikom Kasperjem. Predsednik br. dr. Krejči je pozdravil naše mariborske brate z iskrenim in idejno globokim govorom, na kar je imel podpredsednik br. dr. Golia predavanje o naših cestah in prometu na njih. Zlasti je pohvalno omenil zadnja prizadevanja za izgraditev našega cestnega omrežja, da bo bolj odgovarjalo zahtevam, ki jih stavi nanj sodobni promet. Za pozdrave se je zahvalil predsednik mariborskega kluba br. dr. Rapotec. Pred koncem nas je razveselil še br. arh. Costaperaria s petminutko, posvečeno hvali Tuscula našega br. predsednika. V veselem razpoloženju je prekmalu prišel čas slovesa in smo spremili mariborske brate na kolodvor, želeč si še takih lepih sestankov. — Na zadnjem sestanku v juniju je predsednik br. dr. Krejči imel zadnji predsedniški nagovor v tem letu, v katerem nam je povedal veliko lepih misli o rotarstvu ter še posebej o delu našega kluba.

MARIBOR. — Junij, zadnji mesec v rotarskem letu: bratje odhajajo drug za drugim na dopust, vročina narašča, frekvenca pada — vendar pa še ne pod 70%. Meetingi so bili samo trije. — Na prvem sestanku smo slišali velezanimivo predavanje brata pastprezidenta Krejčija o njegovem nedavnem potovanju na Češkoslovaško in njegovih vtisih iz te države na katero je danes osredotočena pozornost vse Evrope. — Dne 15. VI. je desetorica naših bratov posetila bratski klub v Ljubljani, kjer jim je bil prirejen nad vse prisrčen sprejem. — Na drugem sestanku, ki se je vršil v prijetnem večernem hladu na vrtu Robičeve gostilne v Limbušu pri Mariboru, je brat pastprezident Šlajmer z navdušenjem poročal o intimnem prijateljskem sestanku v Rotary klubu Ljubljana. — Na tretjem in zadnjem sestanku tega meseca smo zaključili rotarsko leto in polagali račune o delu in uspehih kluba. Brat blagajnik in brat tajnik sta podala svoji letni poročili, brat predsednik pa je predal predsedniške insignije obenem z najboljšimi željami za uspeh svojem nasledniku, bratu Stamolu.

NIŠ. — Od pet sastanaka u mesecu junu tri su posvećeni drugarstvu a dva služenju u zvanju. Tom prilikom diskutovalo se o pitanjima: 1) Ako nameštenik, radenik, svojim trudom zasluži povećanje plate, da li ćete je vi povisiti sami ili ćete prepustiti namešteniku da on prvo to moli? Ako povisite po sopstvenoj inicijativi, zašto to činite, a ako je obratan slučaj, zašto prepuštate inicijativu mladjem? 2) Prodavajući robu imate li običaj da je prodajete tako, da više koristi vašem klijentu ili da više koristi vama lično? 3) Ako za izvestan posao imate konkurentske ponude, da li ćete ih pokazivati drugim konkurentima? Pored toga posvećena je naročita pažnja referatima o radu ostalih bratskih klubova, kojom prilikom se odlikovao vrednoćom i savesnošću naš dragi br. Ing.

Tanasije Aritonović! — Na kraju meseca ponovo se pristupilo radu na osnivanju Rotary kluba Vrnjačka Banja, a istodobno osnovan je rotarski sto u Niškoj Banji — samo za vreme sezone.

NOVI SAD. — Sastanak 3. juna bio je žalobni sastanak povodom smrti br. Aleksandra Adamovića (vidi govor br. predsednika dr. Branka Petrovića na drugom mestu). Na sledeća dva sastanka raspravljano je o pripremama za izlet po Dunavu. — Na sastanku 17. juna referirao je br. Krajačević o održanom kongresu trgovaca u Ljubljani kao i njegovom značenju za trgovački stalež i o nadama, koje se od njega očekuju. Na kongresu je bilo mnogo rotara. Br. Belajčić pokreće principijelno pitanje, kako mi treba da se ponašamo prema javnosti u vezi pitanja čisto interne prirode kluba, dakle obaveštavanje javnosti o internim klubskim pitanjima i događajima. — Poslednji sastanak u junu bio je na ladji Karadjordje (400. svečani sastanak), o kojem objavljujemo poseban izveštaj.

OSIJEK. — Brat dr. Uzelac pročitao je na prvom sastanku izveštaje sestara pomoćnica o uporabi naše pripomoći za najbijeđnije. U prethodnom mjesecu utrošeno je 1.050 din. Iznijet je još jedan slučaj bijednika, kojeg je takodjer obuhvatila akcija našeg kluba. — Na sastanku od 9. juna održao je br. Gruber predavanje o dojmovima sa prve međunarodne vazduhoplovne izložbe u Beogradu, koju je posjetio kao vodja podmlatka Aerokluba sa gimnazijalcima viših razreda. — Na sastanku od 16. juna referirao je br. Govorković o opažanjima i dojmovima, koje je stekao u Rima, što su braća nadopunila svojim opažanjima.

ПАНЧЕВО. Бр. Михаиловић изнео је ток прославе стогодишњег постојања Панчевачког Српског Црквеног певачког друштва и честитао је бр.

Спаићу, председнику друштва и браћи Томићу и Каћури, члановима управе на великом успеху прославе, те на високом одликовању орденом Св. Саве I. реда, које је друштво том приликом добило. Бр. Кунд одржао је интересно предавање »Чехословачка« после кога је настала дискусија. На молбу ослепелог наставника музике Вјекослава Кнежевића из Земуна клуб је дао свој прилог од 200 дин. На састанку од 22. јуна одржао је бр. Ваје предавање из првог ротарског циља: »Важност неговања пријатељства међу људима«, што су браћа попутила са великим интересом.

PETROVGRAD. — На vsakom od naših sastanaka koji su redovno bili održavani u čarobnoj bašti kantine Fabrike šećera, pored naših sestara bio je svagda i po neki gost. Sva predavanja su tako podešavana da budu od opšteg interesa i vrednosti, pa ipak informativna, u duhu naših rotarskih načela, — tako da su brat Ivan Nadjvinski svoje predavanje pod naslovom „Osiguranje“, i brat Mr. Ph. Nikolić Emil pod naslovom „Farmacija i uticaj njenih predstavnika na razvoj medicine i prirodnih nauka do prve polovine XIX stoleća“ kao i brat Dr. Dekanić Djura pod naslovom „Pobačaj sa socijalnog gledišta“ održali pred slušaocima, koji su istima poklonili puno pažnje i priznanja. Sva predavanja su praćena bila nizom pitanja upućenim predavačima, na koja su oni sa puno razumevanja davali tražena obaveštenja, tako da je svaki put bila vrlo živa diskusija. Gost nerotar gospodin Kolarov Živa profesor na Trgovačkoj Akademiji održao nam je jedno predavanje pod naslovom „Temišvarski sabor 1790.“ Gospodin Kolarov nas je u svome predavanju vodio u oba istorijska perioda Srba u bivšoj Ugarskoj i to do velike seobe pod Arsenijem Čarnijevićem 1690. kao i posle seobe. Ukazuje nam na sukob Srba sa Madjarima koji se je stalno

nastavljao i provlačio kroz čitav život Madjara i Srba. — Jezgra toga sukoba je bila principijelna razlika između gledišta jedne i druge strane. — Srbi su uvek smatrali da su oni u ugarske zemlje došli kao organizovan narod, čiji su sinovi u redovima Austrijske vojske ginuli u borbama sa Turcima, i pod uslovima koji su Carsko-kraljevskim poveljama svečano garantovani. — Madjari su opet smatrali, da su Srbi došli kao gomila begunaca i prema tome, treba da su zahvalni, što su ih Madjari primili. Govoreći o Isaiji Djakoviću i privilegijama koje je ovaj kao izaslanik kod cara Leopolda I. izvojevao, prema uputstvima patrijarha Čarnojevića, o zakulisnim borbama koja se je vodila preko ledja srpskog naroda između Austrijskog dvora i madjarskog plemstva, o potrebi saziva i toku samoga sabora, punim intriga koji su stvarali jaz između samih Srba, tako da su na jednoj strani bili Srbi generali i oficiri Papila i Sečujac a na drugoj strani kojoj je pripadalo plemstvo čiji je glavni predstavnik bio naš veliki dobrotvor Sava Tekelija. — Opisavši tok izbora za Patrijarha Stratimirovića predavač nam je govorio o ustanku Srba 1848. godine i svoje predavanje završio ovim rečima: U doba Svetozara Miletića, najizrazitijega predstavnika borbene vojvodine, kada je ceo srpski narod u Vojvodini bio ujedinjen u Miletićevoj stranci, iz Bečkerečkog programa vidimo, da je ta borba bila borba ne samo za slobodu Srba, već borba za demokratska načela, za slobodu i dostojanstvo čoveka u opšte. — Brat Stanojević Miloš je učinio tri posete bratskom klubu Praha i tom prilikom predao dar, krasan venac ispletan od žitnog klasja iz našega Banata sa našim Rotarskim znacima.

SARAJEVO. — Sarajevski klub izražava svoju zahvalnost br. Adamu Filipoviću (Zemun), koji je na ruke g. dr. M. Mandića, direktora Muzeja iz Sarajeva, priložio 1000 dinara za arheo-

loška iskopavanja u god. 1938. Na sastanku od 13. juna predao je br. predsednik zastavicu kluba br. dr. Šandor Beli, predsedniku R. C. Orošhaza, Madjarska. — Br. Vasa Ristić držao je petminutni referat o osnivanju privilegovanog akcionarskog društva za silose. Zaključeno je, da se putem jedne ankete, koju bi priredila Trgovinsko-industrijska komora, zatraži, da i Sarajevo dobije jedan silos za kože i zvjerku. — Na sastanku od 27. juna obavljena je predaja poslova novoj upravi. Br. ing. Simo Milošević govorio je u kratkim crtama o osnivanju velikog industrijskog kombinata „Jugočelik, a. d.“, o kojem se je predmetu razvila živa diskusija.

STARI BEČEJ. — Br. Šuput izneo je iscrpan referat o svom učestvovanju na aeromitingu u Beogradu. Br. dr. Lazić održao je predavanje o budućnosti rotarstva. — Br. ing. Kokić imao je predavanje o Nikoli Tesli i njegovom naučnom radu na elektrotehničkom polju. — Radi se na pripremama za 100 sastanak kluba.

SOMBOR. — Nakon dugog pripremanja održano je prvo sestrinsko veče. U divno dekorisanoj sali mali buketići cveća očekivali su naše sestre na današnju svečanost. Predsednik br. Dr. Milenko Petrović izneo je ukratko rad i ideologiju rotarstva, da se naše sestre uvere da rotarski sastanci ne služe isključivo izostancima. Posle toga je br. Isa Popović komično u stihovima prikazao svakog brata sa njegove privatne strane, što je izazvalo buran smeh. A da i brat Isa ne bi ostao nedužan, to je odsutni br. Pavlović istovremeno poslao pismo u kome je takodjer i brata Isu prikazao kao veselog druga posle sastanaka, što je takodjer izazvalo veliki smeh. Nakon toga je brat Ing. Balog pročitao svoju „ozbiljnu“ studiju o muževima kao i o ženama kako misle jedni o drugima u bračnom životu. Ovo predavanje je nagradjeno burnim aplauzom sa strane

sestara jer su mislile da su muževi pravilno ocrtani a pljeskala su i braća jer su smatrali da je sestrama rečeno ono što im se kod kuće ne bi reklo. Posle tako vedrog raspoloženja nastavljeno je sa izvlačenjem zgoditaka, pa je u veselom raspoloženju zaključena sednica kasno u ponoć. — Tokom meseca održao je predavanje br. Gerner „o istoriji drveta“ prikazujući važnost šume sa nacionalno-privrednog gledišta počev od prašume pa do današnjeg stanja. Br. Altmann dao je portre „Konrada Henleina“ i „Seyß Inquardta“ od početka njihovog delovanja pa sve do današnjeg njihovog položaja. Br. Kristoforović dao je treći i završni deo svoga predavanja o Švedskoj i Štokholmu u vezi sa regionalnom konferencijom. Predavača su nagradili burnim aplauzom. Čestitka R. I. povodom godišnjice osnivanja našeg kluba učinila je prijatan utisak na članove, a brat Miloš Lepedat pak dao je vrlo iscrpan opis o 400 sastanku R. C. Novi Sad sa izletom na Djerdap na kojoj je sa bratom Altmanom i Polačekom zastupao naš club. O kongresu trgovaca u Ljubljani referisao je br. Müller, a o uspehu somborskog pev. društva na proslavi pev. društva u Sarajevu referisao je br. Isa Popović. U klubu je vladala velika radost zbog veridbe Milke kćeri brata Predsednika kome su braća najtoplije čestitala.

СКОПЉЕ. — Рад нашег клуба у овом месецу био је само унутаршње природе: одржао је предавање брат Добросав Камперевих: Пословање Филјале Хипотекарне банке у Скопљу, а брат Данило Јанчуловић је реферисао своје утиске са пута по Бугарској. — У овом месецу иступио је из клуба брат Велимир Поповић директор Финансијске дирекције због премештаја у Београд. — Вредње кћери браће: Милана Чемерићића, г-ца Јованка дипломирала је на филозофском факултету са одликом, а кћи брата Косте Поповића положила испит зрелости

са одликом. Син брата Др. Алексеја Јелачића такође је дипломирао на Београдском филозофском факултету, а син Драгог Патрновића положио испит зрелости.

SPLIT. — Кроз мјесец јуни одржано је 5 редовитих sastanaka са просјећном фреквенцом 89%. Наш клуб су посјетили браћа: Др. Млинарић Р. К. Загреб, Goldstein Р. К. Вуковар, Инг. Лјубић Р. К. Шибеник и С. Сиршчевић Р. К. Београд. Од страних клубова Г. Chavet Р. К. Lille. — Предаванја су држала браћа: Инг. П. Мардешић „Од чега састоји један брод“ и Др. П. Rismondo „Из свог звања“. — Задњи састанак у мјесecu био је одржан на тераси бр. Лјубе Кataliniћа нашег новог претседника, а потом заједничка већера у башти хотела Матић на Ваћвицама. — О djelovanju клуба и раду управе кроз минулу годину поднио је извјештај бр. тајник Марков, у којем је изнио статистичке податке о станју и кретанју чланства, о фреквенцији у прошлој години, која је просјећно износила 85,55%, о каритативном раду клуба и уопће о свим догађајима у животу клуба. Браћа су одржала 55 предаванја, односно referata са врло интересантним темата. Извјештај о финансијском станју поднио је благajник бр. Jerko Aljinović. — Церемонија предаванја и преузимања дужности протекла је у најбољем другарском расположенју. Досадашњи претседник бр. Мардешић упутио је топлим ријечима захвалу свој браћи на сарадњи, а нови претседник бр. Лјубо Kataliniћ преузимајући дужност претседника, одајући признанје отступајућој управи, позива браћу на вршење ротарских обавеза служења, чиме ће најбоље бити осигуран успјех рада у наредној ротарској години.

SUBOTICA, — Дне 22. јуна у присутности брата госта Ivana Kona, претседника братског клуба Zemun, примио је наш клуб у чланство двојицу нове браће и то Milana Draganiћа, претставника Југославенске банке d. d. са класи-

fikacijom filatelija и брата Душана Kostiћа, управника поште, са класификацијом пошта и брзојав. — На састанку од 29. јуна предао је брат претседник Roth дужност новој управи и захвалио пленуму на братској сарадњи, која му је у пуној мери указивана током прошле рот. године. — Поводом летних месеци одлучено је, да састанци клуба одржавају отसेле у башти гостонице Misajloviћ. Почетак у 20,30 часова.

SUŠAK. — Дне 2. јуна одржано је у Криквеници у Хотелу Therapia сестринско веће, којом је приликом извршено свећано отвorenje основаног ротарског стола у Криквеници. Тај је састанак протекao у најведријем расположенју. Дне 30. јуна одржан је у Мартиншћичи у ресторацији Џабријан другарски састанак, као опросно веће старе управе. Том је приликом извршена предаја функција новом управном одбору, па су се присутни чланови срдачно оprostili од старе управе и срдачно наздравили новој управи. У виду збринјаванја наше младежи наш је клуб вртiraо износ од din 600, као наш допринос за једномјесећно уздржavanje једног слабунјавог дјетета у Дому Народног Просвећиванја у Skradу. Током мјесеца одржали су предаванја и referate браћа; Mezorana о роману нашег зачасног члана Viktora Cara Emina „Presjeћени пути“; Vinko Mikuliћић — о данашњој ситуацији на тржишту житарика; Др. Ferdo Paveliћ о ваздуhoplovној изложби у Београду.

ŠIBENIK. — У мјесecu јуну одржано је укупно 5 sastanaka, на којима су браћа великим бројем присутвоvala: имали смо два госта и то из Rotary клуба Вуковар, бр. Goldstain Armina, а из Rotary клуба Split, бр. Мићу Gatina. — Бр. Ivan Žaja одржао је lijepo и дуго предаванје „Melioracija“ морског залјева „Morinje“, које је било од свих присутних великом пањњом саслушано, а ради о питању велике привредне и здравствене важности ове блиске околице града Шибеника. — Utanaћен је

ujedno medjugradski sastanak Splita i Šibenika na imanju brata Miloša Šupuka na slapovima Krke, i to u znaku početka i ulaska u novu rotarsku godinu.

VARAŽDIN. — Klub se sprema, da svečano proslavi svoj 400. ti sastanak, koji će se održati 16. jula o. g. na večer (subota) u kupališnoj restauraciji lječilišta Varaždinske Toplice (15 km od Varaždina). — Posjetio nas je rotar Dr. V. Ružić iz Zagreba, Ban Savske Banovine. Održan je zabavni sastanak u vinogradu br. Dr. Kalafatića na Varaždinskom brijegu. Sastanak je veoma dobro uspio. — Gost nerotar Mr. Ph. Koželj iz Jesenica (Slovenija) održao je iscrpno i poučno predavanje o koloriranom filmu i projicirao po njemu izradjene kolorirane fotografije raznih dijelova grada Varaždina, Beograda, Trsta i okolice Jesenica. — Dne 25. o. mj. obavljena je primopredaja agenda između nove i stare Uprave Kluba.

VUKOVAR. — U ovom mjesecu je naš klub bio vrlo aktivan. 19 juna bila je većina članova ovog kluba u Brčkom i tom prilikom posvršavane su sve predradnje za osnivanje novog R. C. Brčko. — Nadalje profesor Ivan Domac iz Vinkovaca održao je u Vukovaru predavanje o renesansi prigodom izložbe portreta kroz vijekove u Beogradu. Predavanje je bilo nada sve interesantno kome su prisustvovala i sestre rotarke, te velik broj članova R. C. u osnivanju u Brčkom i drugi gosti. — Na ostalim sastancima pretresana su i komunalna pitanja, osobito pitanje osnivanja bolnice u Vukovaru, po referatu brata Dr. Turka. — Brat Ing. Simić održao je referat iz svog zvanja: Nadležna i privatna stremljenja za poboljšanje puteva u našoj domovini.

VELIKA KIKINDA. — U toku juna meseca rad našeg kluba kretao se u znaku primopredaje dužnosti sa strane stare Uprave novoj Upravi na čelu sa novim pretsjednikom br. ing. Dimitri-

jem Nikolajevićem. Na sastanku od 22. juna o. g. pojedini funkcioneri izneli su svoje godišnje izveštaje te je potom donesen jednoglasan zaključak da su prošlogodišnji funkcioneri: predsednik br. Sindik, tajnik br. Dr. Teodorović i blagajnik inž. Hillier zaslužni po naš klub. — Predavanje je održao br. Dr. Semze o starom rimskom novcu prikazujući nam tom prilikom svoju skupocenu numizmatičku zbirku iz te oblasti.

VINKOVCI. — Sastanak 14. juna bio je posvećen drugarstvu te su prisustvovala i sestre. Odobrena je pomoć stijegu skauta na državnoj realnoj gimnaziji u Vinkovcima za godišnje logorovanje u šumetlici kraj Nove Gradiške. Održano je dalje i predavanje prof. Ivana Domca o renesansi. Ligi za suzbijanje tuberkuloze predano je za slanje dece na oporavak na more 2.500 dinara.

VRŠAC. — U toku juna meseca klub je održao četiri sastanka. Održao je predavanje brat Dr. Nikola Stefanović „O javnom moralu“. Na jednoj sednici ponovno je uzeto u pretres pitanje osnivanje vinarske berze u Vršcu, odnosno sekcije vinarske berze.

ZAGREB. — Prosečna frekvencija na 5 sastanka 70,56%. — Sastanak od 15. juna bio je ispunjen sa referatima neke braće, koja su posjetila strane i domaće klubove. Naročito iscrpan referat dao je rotar Ing. Vladimir Žepić o svom posjetu Rotary kluba Praha, u kojem je klubu bio nadasve prijateljski primljen. Inače je sastanak bio ispunjen sa razgovorom o posjeti klubu Sofia, koja je određena za konac mjeseca juna o. g. — Na sastanku od 20. juna potpretsjednik dr. Miljenko Marković spomenuo je neke događaje i spomendane opće narodne i kulturne. U prvome je redu istakao da se upravo tog dana navršilo 10 godina od onog kobnog časa kada je izvršen u Narodnoj skupštini u Beogradu atentat na pok. pretsjednika Stjepana Radića i njegova dva zastupnička druga Pavla

Radića i dra. Gjuru Basaričeka. Istakao je veliki značaj i ulogu Stjepana Radića kao pravog narodnog vodje i političara te organizatora hrvatskog seljačkog naroda. Spomenuo je veliki gubitak i udarac koji je zadan hrvatskom narodu i našoj državi. Izvan svake je sumnje da je Stjepan Radić bio veliki Slaven, koji je svojom ljubavi obuhvatio sve Slavene, a napose Južne Slavene bez razlike i granica. Pozdravio je nadalje švedske goste, koji su prisustvovali sastanku. Sa toga sastanka poslata je depeša u Stockholm, kojom je izražena čestitka povodom 80-godišnjeg jubileja švedskog Kralja Gustava. Izrazio je u ime kluba najsrdačniju čestitku rot. Veljku Vasiću, koji je vlastitom inicijativom i u vlastitom djelokrugu organizirao izložbu dječje i omladinske knjige. Mnogi književnici, stručnjaci i pedagozi izrazili su se najpovoljnije o toj izložbi i izrazili želju da ona bude početak daljne siste-

matske akcije oko upoznavanja i propagande dječje i omladinske knjige. — Na sastanku od 27. juna o. g. izvršena je primopredaja pretsjedničke dužnosti. Novi pretsjednik dr. Miljenko Marković zahvalio se u ime cijelog kluba staroj upravi na njezinu radu, a u daljem govoru istakao je kao cilj nove uprave nastaviti u izgradnji kluba ranijih uprava i održati klub na onoj višini, na kojoj se danas nalazi. Naročita će briga uprave biti pojačanje rotarske ideje u našem gradu. Zaključeno je, da se podupre akcija člana rotara dra. Teodora Peičića, načelnika grada Zagreba, za osnivanje oporavilišta u Kraljevici i u tu svrhu klub da doprinese svotu od din 1000.—. — Rotary klub Zagreb zaključio je na svojoj redovitoj sjednici od 27. juna, da obnovi počasno članstvo za rotarsku godinu 1938/1939 i to: rot. Jozefa Schulza, Pečky, Č. S. R. i rot. Ede Markovića, člana Rotary kluba Beograd.

I Z R O T A R S K E Š T A M P E

„Švajcarski rotar“ u svome junskom broju donosi iz pera jednog od najpoznatijih švajcarskog rotara g. P. Baillora opširan članak o životu i radu rotara-državnika dr. Milana Stojadinovića. U početku Baillor navodi činjenicu da je dr. Stojadinović na konferenciji u Lozani 1933 godine osvojio opšte simpatije svojim nastupom, svojom figurom, kao i svojom oratorskom veštinom i prefinjenošću. Taj utisak je bio takav, zaključuje pisac, da je kod svih koji su se tom prilikom susreli sa dr. Stojadinovićem postao neizbrisiv. U kratkim rečenicama pisac zatim iznosi život dr. Stojadinovića, njegov profesorski rad na universitetu u Beogradu kao i njegov politički rad za vreme pok. Pašića i njegov stav za vreme diktature od 1929 godine. I u onim najtežim danima za mladu državu, kad je zločinska ruka prekinula život Kralja Aleksandra i kad je pretila opasnost da se u opštoj poremećenosti i smetenosti neće moći naći pogodna i sposobna ličnost da sprovede politiku obnove, jedinstva i mira za vreme maloletstva kralja Petra II. Knez Namesnik Pavle je tom prilikom učinio jedan hvale vredan politički gest kad je državno kormilo poverio dr. Stojadinoviću, čiji je čas bio kucnuo, da bi isprobao svoje političke i državničke sposobnosti.

Pisac se zatim osvrće, da bi švajcarskoj javnosti što evidentnije i vernije ocrtao lik Milana Stojadinovića, na život našeg naroda u skoroj prošlosti.

Kad je došlo oslobodjenje država se uvećala sa ostalim susednim državicama. No stanje u državi bejaše više nego očajno. Opšta beda,

ratne posledice i ruševine na svakom kraju i slično moglo je zavrnuti sve vodeće ličnosti, koje se ipak nisu dale smesti, već su pristupile sistematskom izgradjivanju i obnavljanju države pod mudrim vodstvom kralja Aleksandra, koji je u kritičnom momentu posegnuo u interesu države i za diktaturom. Pisac ističe rad Kraljev naročito na polju mira medju balkanskim državama i medju državama Srednje Evrope. Uporedo sa tom akcijom na obnavljanju i podizanju, uzdiže se i figura Milana Stojadinovića, koji više puta uspeva da svojim finansijskim sposobnostima učini nezaboravne usluge svojoj zemlji. Njegova mnogobrojna putovanja u inostranstvo, solidno poznavanje stranih zemalja i njihovih kultura, kao i njegova lična poznanstva sa istaknutim ličnostima donele su mu puno poštovanje u stranim političkim krugovima. Pisac pri tom kaže, da Stojadinović ima uvek sreću i spada medju one retke osobe, koje sreću drže u svojoj vlasti. Sav njegov rad i uspesi na finansijskom, političkom i rotarskom polju imali su takvo obeležje i nikada nisu podbacili ni u jednom momentu. Takva je bila prošlost Milana Stojadinovića kad je 1935 godine došao na čelo države.

Pisac se zatim opširno zadržava na radu Stojadinovićevom odmah u početku. Bilo je potrebno da se u državi uvede red i mir i Stojadinović je, da bi umirio razbuktales plemenske strasti, u svoj kabinet doveo ljude, koje je diktatura progonila i tako podelio upravu sa predstavnicama Slovenača i muslimana. Razoružavši u Skupštini i Senatu svojim političkim sposobnostima dosta jaku opoziciju, Stojadinović je tako prikupio sve konstruktivne snage na saradnju za podizanje nacionalne države i njenog prosperiteta. Cilj mu je bio da zemlju opet dovede do parlamentarnog režima, koji bi osigurao punu slobodu svima u državi. Taj put od diktature k demokratiji tim je zanimljiviji i pohvalniji naročito danas, kad se kod mnogih drugih naroda oseća i deklarira sasvim obratna politička svest i stremljenje. Ali ta politika, koju je fundirao kralj Aleksander, politika unutrašnjeg mira dala je već svoje odlične rezultate. Stanovništvo kraljevine se povećalo naglo i to povećanje je prouzrokovalo življu ekonomsku dinamiku. Dinar je stabilizar i budžet uravnotežen. Široke perspektive progresa otvaraju se pred državom, zahvaljujući društvenom miru, kojeg joj je osigurao njen šef.

Posle unutrašnjeg mira došao je na red i spoljašnji mir, gde je Stojadinović takodje pokazao svoju političku zrelost. Neprestanim putovanjima u inostranstvo učvrstio je poznanstva i veze sa državnim šefovima u susetstvu i raširio prijateljske veze svoje države sa njima. Veran pristalica politike Društva Naroda a nastavljajući savezničku politiku kralja Aleksandra, obnovio je veze zemalja Male Antante i Balkanskog sporazuma, kao i one izmedju Francuske i Jugoslavije. Sklapanje večitog mira izmedju Bugarske i Jugoslavije može se smatrati kao kruna uspeha u radovima na učvršćivanju mira u svetu, a naročito na Balkanu. Danas na Balkanu, nekadašnjoj barutani Evrope, zaključuje pisac, vlada politika iskrenog prijateljstva i saradnje na svim poljima i velike posledice takve politike deklariraju se na svakom polju razvoja oba naroda. Pisac dalje citira poznati Stojadinovićev

govor u Finansijskom odboru 4. februara 1957, a zatim se osvrće na njegov veliki politički uspeh sklapanja prijateljskih odnosa između Jugoslavije i Italije.

Kao istaknuti rotar g. Baillod ističe radost svih svetskih rotara, u prvom redu švajcarskih, što je Stojadinović takodje svim srcem rotar i što je takvim svojim radom pomogao rotarsku ideju. Tim pre, što on nije nikada bio zadovoljan, kao njegove druge kolege, otrcanom frazom „Želim mir“, već je radio da to praktički dokaže u čemu je sasvim uspeo. Usled toga švajcarski rotari gaje najveće simpatije i divljenje Milanu Stojadinoviću i ponose se sa svakim njegovim uspehom na učvršćenu mira u svetu, kao uspehu svoga rotarskog druga i prijatelja.

Uz ovaj opširni članak objavljena je i slika Milana Stojadinovića za vreme rada u kabinetu, gde se vidi njegova ogromna biblioteka.

GDE SE SASTAJU I GDE OTSEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>NIŠ</p> <p>HOTEL »PARK« topla i hladna tekuća voda, najmoderniji komfor, garaža, centralno grejanje itd.</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE</p> <p>topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p> <p>(petak, 20 h)</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ</p> <p>topla tekuća voda, centr. grejanje, vodeći hotel u Beogradu</p> <p>(poned., 20 h)</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ GRAND HOTEL JEVTIĆ</p> <p>vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL</p> <p>vodeći hotel u Dubrovniku</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>	<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA</p> <p>(ponedeljak, 20 h)</p>
<p>ČUPRIJA-JAGODINA-PARAČIN KANTINA ŠEĆERANE</p> <p>(petak, 20 h)</p>	<p>LESKOVAC HOTEL KOSTIĆ</p> <p>tekuća voda u sobama</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>

<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION (sreda, 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p>	<p>SARAJEVO Vodeći hotel HOTEL EVROPA (poned., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>
<p>MARIBOR KAZINO VEL. KAVARNA (ponedeljak, 20 h) Café-Restaurant-Bar</p>	<p>SKOPLJE HOTEL BRISTOL (petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>
<p>SOMBOR HOTEL LLOYD (utorak, 20 h)</p>	<p>SLAVONSKI BROD HOTEL CENTRAL (ponedeljak, 20 h)</p>
<p>SPLIT HOTEL CENTRAL (sreda, 20:50 h) topla i hladna tekuća voda: kafana itd.</p>	<p>VARAŽDIN GRAND HOTEL NOVAK (petak, 20 h) pionir hotel svih staleža</p>
<p>STARA KANJIŽA HOTEL MOLVAI (ponedeljak, 19:30 h)</p>	<p>VELIKA KIKINDA (sreda, 20 h) U klupskim prostorijama Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobodioca</p>
<p>STARI BEČEJ HOTEL IMPERIAL (četvrtak, 20 h) tekuća voda, centralno grejanje, garaža</p>	<p>VINKOVCI HOTEL LERNER (utorak, 20 h)</p>
<p>SUBOTICA RESTAURANT LLOYD (sreda, 20 h)</p>	<p>VRŠAC HOTEL SRBIJA (utorak, 20 h)</p>
<p>SUŠAK PARK HOTEL (sreda, 20 h)</p>	<p>VUKOVAR GRAND HOTEL (nedeljak 20 h)</p>
<p>ŠIBENIK GRAND HOTEL KRKA (četvrtak, 20:50 h) tekuća voda, centr. grejanje garaža itd</p>	<p>ZAGREB GRAND HOTEL ESPLANADE (ponedeljak, 20 h) vodeći hotel u Zagrebu</p>
<p>PETROVGRAD HOTEL VOJVODINA (sreda, 20 h)</p>	<p>ZEMUN HOTEL CENTRAL (četvr., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>

ROTARY INTERNATIONAL

77. DISTRIKT (JUGOSLAVIJA)

PRETSEDNICI, TAJNICI, DANI, LOKALI SASTANKA, ADRESA ZA DOPISIVANJE U GOD. 1958 — 1959.

Ime kluba	Pretsednik	Tajnik	Dani sastanka, sat, lokal	Naslov za dopisivanje
1. Bačka Topola	Dr. Vajs Martin, lekar	Beniš Šime, direkt. Opšte privr. banke, telefon 5	utorak 20 ^h kafana Bakaji	R. C. Bačka Topola pošt. pret. 9
2. Banja Luka	Bocarić Špiro, slikar, Vojvode Mišića ulica, tel. br. 1-86	Malić Rajko, advokat, Bulevar Kralja Aleksandra 65, tel. br. 104	petak 20 ^h Hotel Palas	Malić Rajko, advokat, Bulevar Kralja Aleksandra 65
5. Beograd	Dr. Ilić Sima, lekar, posl. adr. Prestolonasl. trg 14 I, telefon 25022, Priv. adresa Kosančićev venac 17, tel. 27675	Pavlović Dragomir, direktor franc. banke, posl. adr. Knez Mihajlova 56, telefon 22891, priv. adresa Kneza Pavla 10	ponedeljak leti u raznim lokalima, od 1. IX. dalje 20 ^h „Srpski kralj“	Pavlović Dragomir, pošt. pret. 211
4. Bitolj	Dr. Djerasi Moša, lekar, Crkvena ul. br. 5	Popović Vlastimir, prof. gimnazije, Čehoslovačka 5, tel. 55	sreda 20 ^h 50 Grand Hotel Jevtić	R. C. Grand Hotel Jevtić
5. Čuprija Jagodina Paraćin	Dr. Stevanović Milan, gradski lekar, Jagodina, tel. 8, priv. Jagodina, Vojvode Stepe br. 25, tel. 55	Pejcha Josif, agronom, Čuprija, Kralja Aleksandra 146	prvi utornik: Jagodina, hotel Palace, posl. utornik: Paraćin, kantina štofare, ostali utornici: Čuprija, kantina šećerane	R. C. Čuprija Josif Pejcha
6. Dubrovnik	Dr. Vidoević Matija, advokat, Čingrijina ulica, tel. 21	Dr. Gustetić Ivan, reprezentant Croatie, d. d., Dubrovnik 2, pošt. pret. 20, tel. 547	četvrtak 20 ^h 50 Hotel Imperijal, od oktobra do aprila u 20 ^h	Gustetić Ivan Dubrovnik 2, pošt. pret. 20
7. Karlovac	Kosem Stanko, direktor karlovačke tvornice koža, Obala Trnskog 19, tel. 49	Košćević Petar, upravitelj tvornice glin. crepa, Poštanski pretnac br. 57	ponedeljak 20 ^h Velika Kavana, tel. 165	R. C. Karlovac, Pošt. pretnac 57

Ime kluba	Pretsednik	Tajnik	Dani sastanka, sat, lokal	Naslov za dopisivanje
8. Leskovac	Kostić Staniša, advokat, Kraljice Marije 34, priv. adresa, Ulica Surduličkih mučenika	Dr. Pijade Velizar, zdravstv. savetnik, Načelstvo sreza, tel. 1, priv. adresa Kralja Petra 20	četvrtak 20h Hotel Kostić	Dr. Pijade Velizar, Kralja Petra 20
9. Ljubljana	Dr. Golia Adolf gen. tajnik Zveze industr. Beethovnova 10, tel. 4458, priv. adresa Bleiweisova 6/I, tel. 5524	Potočnik Drago, gospodarski urednik „Slovenca“, Kopitarjeva 6, tel. 4001, priv. adr. Mirje 25	sreda 20h od 1. X. do 30. IV. Grand Hotel Union, od 1. V. do 30. IX. Hotel Bellevue	Rotary Club, Ljubljana, Wolfova 5
10. Maribor	Dr. Stamol Franc, zobozdravnik, Trg kralja Petra 4, tel. br. 2925	Kasper Udo, glavni urednik „Mariborer Zeitung“, Krekova ul. 16, tel. 2567, priv. tel. 2574	ponedeljak 19.30h od 1. V. do 30. IX. ob 20h	Kasper Udo, Krekova 16
11 Niš	Dr. Ristić Božidar, zubni lekar, Melen- tijeve ul. 10 a	Milošević Bogoljub, Narodna banka, tel. br. 174	sreda 20h Park Hotel	Milošević Bogoljub Narodna banka
12. Novi Sad	Dr. Sekulić Milan, javni bilježnik, Kr. Aleksandra 16, tel. 2170	Dr. Balabušić Mirko, sekretar Udruženja industrij., Kraljice Marije 5 I, tel. 2754	petak 20h Trgovački dom	Dr. Balabušić Mirko, Kraljice Marije 5 I.
15 Osijek	Dr. Miler Dragan, suvl. tt. „Gobetzky i dr. Miler“, tel. 205	Brlić Ante, direktor Jugosl. Schicht-Lever, tel. 97	četvrtak 20h Grand Hotel	Brlić Ante, direktor Jugo-Schichta
14. Pančevo	Weiss Viljem, direktor Panč. pučke banke, tel. br. 26	Milić Miron, sudija sres. suda, Zmaj Jovina 10	sreda 20h pivara Weifert	Milić Miron, Zmaj Jovina 10
15. Petrovgrad	Dr. Vasiljević Ljubomir, pretsednik okružnog suda, Petrovgrad Sokolski kej 1, tel. 80	Radanov-Radičev Dragoljub, trgovac, Kraljice Marije ul. 64, tel. br. 1-50	sreda 20h od 1. V. do 30. IX. Kantina Fabrike Šećera, od 1. X. do 30. IV. Hotel Vojvodina	Radanov-Radičev Dragoljub, Kraljice Marije 64

Ime kluba	Pretsednik	Tajnik	Dani sastanka, sat, lokal	Naslov za dopisivanje
16. Sarajevo	Dr. Ulmansky Milan, gen. dir., Sarajevo, „Šipad“, tel. 2801, 2802, 2805	Babić A. Branko, Sara- jevo, „Šipad“, tel. 2801, 2802, 2805, priv. adr. Preradovićeva 1, tel. 5415	ponedeljak 20h Hotel Evropa	B. A. Babić, Preradovi- ćeveva 1
17. Skoplje	Ilić Milan, Ka- radjordjeva 126, tel. 521	Dr. Jelačić Aleksije, prof. Kišpatićeveva 5	petak 20h Hotel Bristol	Skoplje, Kišpatićeveva 5
18. Slavonski Brod	Dr. Danda Edo, šumar, Brodsko Vinogorje kod Slav. Broda, tel. 132	Cuvaj Bogdan, tajnik „Slavo- nije“, Olivina ulica 24, tel. 55, priv. adresa Pilareveva ul. 18	ponedeljak 20h Hotel Central	R. C. Bogdan Cuvaj, Slav. Brod, Pilareveva 18
19. Sombor	Dr. Petrović Milenko, upravnik ban. bolnice, Vik. Vukičevića ul. 2, tel. bolnica 522, stan 91	Müller Julije, sekretar Polj. Berze, Zmaj Jovanovića 2, tel. 550	utorak 20h Hotel Lloyd	R. C. Sombor (Lloyd)
20. Split	Katalinić Ljubo, Narodni trg 7, tel. 152, priv. adresa Wilsonova obala 57 a, tel. 126	Gattin Miče, trgovac, Zagrebačka 9, tel. 28, Matije Gupca 14, tel. 575	sreda 20·50h leti Hotel Matić Bačvice, zimi sreda 20h Hotel Central	Gattin Miče, Split, Zagre- bačka ul. 9
21. Stara Kanjiža	Stipanić Josip, apotekar	Mažić Milutin, upravnik pošte, tel. 20	ponedeljak 20h Hotel Molvay	R. C. Stara Ka- njiža, Mažić Milutin
22. Stari Bečej	Dr. Lazić Emil, lekar, Obili- ćeveva 9	Ing. Kekić Stevan, Kralja Petra ul. 12, tel. 21	četvrtak 20h Hotel Imperijal	Putnik, Stari Bečej, Kr. Petra ul. 2, tel. 22
25. Subotica	Dr. Lipozenčić Ladislav, advo- kat, Trg Cirila i Metoda br. 16, tel. 467	Grabovac Pavle, advokat, Wilsonova ul. 15, tel. 4-38	sreda 20h Restavracija Lloyd	Grabovac Pavle, Wilso- nova 15

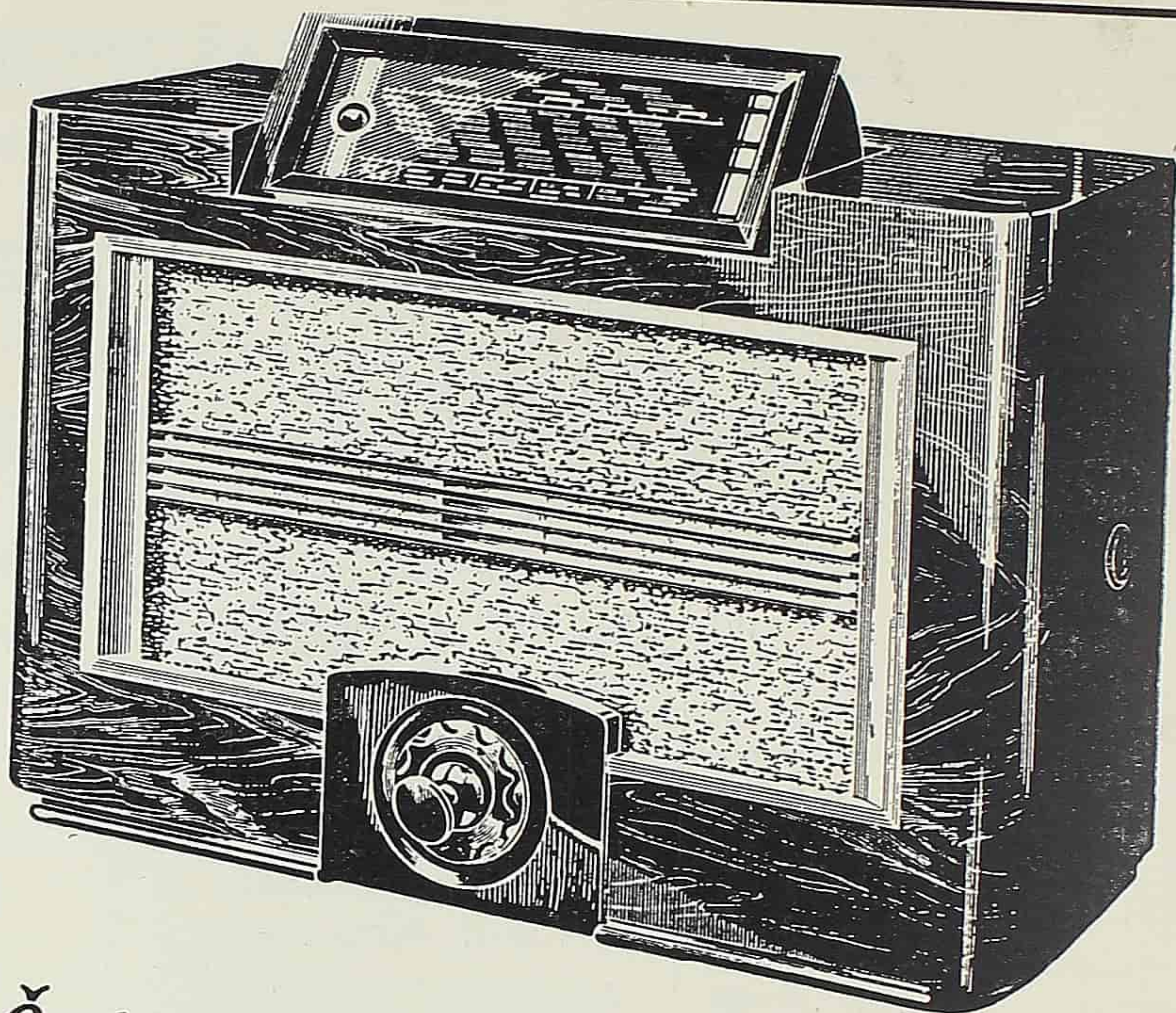
Ime kluba	Pretsednik	Tajnik	Dani sastanka, sat, lokal	Naslov za dopisivanje
24. Sušak	Dr. Pavelić Ferdo, advokat, Tomislavova br. 6, tel. 60	Rošić Niko, trg., šet. Prestol. Petra 31, tel. 4	sreda 20 ^h Park Hotel	R. C. Sušak Poštni pretinac br. 155
25. Šibenik	Žaja Ivan, vele- trg., Ulica Frana Draganića 155	Dr. Smolčić Filip, advokat, Ul. Iza Badžane, tel. 19	četvrtak 20 ^h 50 ^h Grand Hotel Krka	Dr. Smolčić Filip, Šibenik, Ulica Iza Badžane
26. Varaždin	Ing. Damaška Vladimir, tehn. uprav. Tekst. industrije, Za- grebačka 78, tel. 7	Ing. Leskovar Marjan, ravn. Varažd. d. d. za elektr. razsvet- ljavo, Magdi- ćeva 5, tel. 26	petak 20 ^h 50 ^h Hotel Novak	Magdićeva 5
27. Velika Kikinda	Ing. Nikolajević Dimitrije, direktor vodn. zadruga, stan Kralja Aleksandra 46, tel. 21	Dr. Sremac Jovan, advokat, Knez Mihaj- lova 1, tel. 87	sreda Jugosl. dom Kralja Petra I. Oslobo- dioca, leti u 20 ^h zimi 19 ^h 50 ^h	Dr. Sremac Jovan, Knez Mihajlova 1
28. Vinkovci	Dr. Divić Ma- tija, lekar, Kr Marije 1, tel. 80	Mandronić Bra- nislav, Zrinskog ul. 1, tel. 11	utorak 20 ^h Hotel Lehrner	Mandronić Bra- nislav Zrinskog ul. 1
29. Vršac	Dr. Ivan Bikar, zubni lekar, Sterijina ul. 2, tel. 42	Dr. Djurić Milan, gradski veterinar, Trg Kraljevića Djordja 4	utorak 20 ^h Hotel Srbija	Dr. Djurić Milan, gradski veterinar, Trg Kraljevića Djordja 4
30. Vukovar	Goldstein Ar- min, Filipovi- ćeva 2, tel. 11	Dr. Gruber Franjo, advokat, Filipovićeva 10	ponedeljak 20 ^h zimi 20 ^h 50 ^h Grand Hotel Vukovar	Goldstein Armin, Filipovićeva 2
31. Zagreb	Dr. Marković Miljenko, gen- tajnik Saveza novč. i osig. zavoda, palača burze, tel. 3402	Ing. Alaupović Radovan, direk- tor Acetik d. d., Gjorgjićeva 9, tel. 6072	ponedeljak 20 ^h Hotel Esplanade	R. C. Zagreb Hotel Esplanade
32. Zemun	Todor Mahin, Ruska ul. 7	Dušan Pavešić, Kralja Petra ul. 59	četvrtak 20 ^h Hotel Central	Rotary Club Hotel Central

77. DISTRIKT R. I.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVEŠTAJ ZA MESEC JUNI 1958 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova konec meseca	Broj održanih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj pris. članova	Prosečni mes. postotak	Sastanci sa 100% prisut.	Primedbe
1	Bačka Topola . . .	17	4	16.25	14.50	89.23	0	
2	Banja Luka . . .	15	4	15.00	10.00	66.66	0	
3	Beograd	54	3	54.00	36.00	66.66	0	
4	Bitolj	19	5	19.00	13.80	72.63	0	
5	Čuprija-Jagodina- Paraćin	22	4	22.00	13.75	62.50	0	
6	Dubrovnik	19	5	19.00	13.60	71.57	0	
7	Karlovac	24	3	24.00	20.66	86.10	0	
8	Leskovac	21	5	21.00	16.20	77.13	0	
9	Ljubljana	38	4	38.00	28.25	74.34	0	
10	Maribor	43	3	43.00	30.66	71.30	0	
11	Niš	19	5	19.80	13.20	66.66	0	
12	Novi Sad	35	4	35.00	26.25	75.00	0	
13	Osijek	31	5	30.20	25.20	83.50	0	
14	Pančevo	29	5	29.00	27.40	94.49	0	
15	Petrovgrad	25	5	25.00	23.20	92.80	1	
16	Sarajevo	30	4	30.00	23.00	76.66	0	
17	Skoplje	29	4	29.75	22.25	74.77	0	
18	Slavonski Brod	20	3	20.00	18.66	93.30	0	
19	Sombor	17	4	17.00	14.50	85.29	0	
20	Split	20	5	20.00	17.75	88.75	0	
21	Stara Kanjiža	21	4	21.00	12.75	60.70	0	
22	Stari Bečej	19	5	19.00	15.00	78.94	0	
23	Subotica	30	5	29.20	22.00	75.34	0	
24	Sušak	31	5	31.00	22.40	72.26	0	
25	Šibenik	18	5	18.00	10.40	57.77	0	
26	Varaždin	26	4	26.00	20.50	78.84	0	
27	Velika Kikinda	17	5	17.00	13.40	78.82	0	
28	Vinkovci	16	4	16.00	13.75	85.93	0	
29	Vršac	20	4	20.00	15.00	75.00	0	
30	Vukovar	17	4	17.00	15.50	91.18	1	
31	Zagreb	51	3	51.00	37.33	73.20	0	
32	Zemun	27	5	27.00	17.00	62.95	0	
	Ukupno	820	×	819.20	623.86	2460.3	2	
	Prosečno	×	×	25.60	19.49	76.88	×	

Čudo radio tehnike

PHILIPS „Mazurka 890“

Radio - automat, prijemnik sa svim rafinementima moderne radio tehnike! Ekskluzivni pronalasci ovog prijemnika iznenadiće i najvećeg probirača.

Pregledajte bez obaveze ovo čudo kod naših trgovaca

P H I L I P S R A D I O

»ALKO« d. z o. z., LJUBLJANA

LIQUEUR — COGNAC
RUM — VERMUT

VSE BREZALKOHOLNE PIJAČE